

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

Disputatio VIII. De meritis præcedentibus mysterium Incarnationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

DISPUTATIO VIII.

De meritis præcedentibus mysterium Incarnationis.

SECTIO I. *Utrum humanitas Christi potuerit mereri vnionem ad Verbum?*SECT. II. *An Christus per merita subsequencia mereri potuerit Incarnationem?*SECT. III. *Utrum Incarnatio potuerit esse ex meritis congruis antiquorum Patrum?*SECTIO IV. *An Patres antiqui meruerint de facto de congruo Incarnationem, vel eius circumstantias?*SECTIO V. *Utrum Virgo Deipara meruerit Incarnationem? Referuntur variae sententiae.*SECTIO VI. *Impugnantur aliae duae recentiorum sententiae?*SECTIO VII. *Probabilior solutio difficultatis.*

DE hoc agit S. Thomas *quest. 2. art. 11.* postquam in articulis præcedentibus egerat de vnione hypostatica secundum se. Quia tamen merita habent rationem motui moralis mouentis Deum ad sumendam carnem: placet postquam diximus de motui præcipuo Incarnationis, nunc proximè agere de meritis, quæ Deum mouere potuerunt; postea verò de Incarnatione secundum se redibit sermo. Possunt autem hæc merita considerari, vel ex parte ipsius humanitatis Christi, vel ex parte Patrum præcedentium, vel peculiariter ex parte Virginis, de quibus sigillatim dicemus.

SECTIO I.

Utrum humanitas Christi mereri potuerit vnionem ad Verbum?

Conueniunt omnes, quòd de facto non meruerit eam: quod expressit Augustinus in pluribus locis, præsertim in *lib. de correptione & gratia c. 11.* his verbis. *Ille homo, ut à Verbo Patri coæterno in vnione persona assumptus filius Dei vnigenitus esset, unde meruit? quod eius bonum quaecumque præcessit? quid egit antè? quid petiuit, ut ad hanc excellentiam ineffabilem perueniret? nõne faciente, ac suscipiente Verbo, ipse homo, ex quo esse cepit, Filius Dei esse cepit?* Idem habet *lib. de predestinatione Sanctorum c. 15.* & *c. ultimo*, & *lib. 2. de peccatorum meritis c. 17.* & *lib. 13. de Trinitate c. 17.* & *serm. 9. in Euangelium Matth. & serm. 8. de verbis Apostoli*, & in *Enchirid. c. 36.* & *40.* vide eius verba apud Vasquez in *præfati disp. 21.* qui benè aduertit, hanc conclusionem non probari firmiter ex Scriptura tribuente Incarnationem misericordia, & gratiæ Dei; potuit enim esse mera gratia respectu nostri, & tamen remuneratio respectu Christi; sicut iustificatio nostra est etiam gratia erga nos, & remuneratio erga Christum. Aduerte item, qui po-

neret in Christi humanitate aliqua merita cum prioritate sola natura ad vnionem, non propter ea errare cum Plotino; hic enim posuit eam humanitatem in tempore antecedenti præcessisse sine vnione, & tunc meruisse vnionem; posuit etiam, eam vnionem factam fuisse aliquem effectum accidentalem; quorum neutrum assereret, qui poneret meritum prius natura; discederet tamen à communi Theologorum, & ab Augustino in re magni momenti.

Difficultas ergo est, cur non potuerit præcedere tale meritum in eodem instanti reali respectu vnionis.

Thomistæ, qui dicunt humanitatem Christi existere per existentiam Verbi, facile dicent, repugnare humanitatem mereri pro aliquo priori, quia pro illo priori non intelligitur existens; ergo nec operas. Ceterum hæc ratio procedit ex principio falso, quod alibi suppono impugnatum.

Ideo alij Theologi communiter dicunt, reputasse illud meritum antecedens, quia pro illo priori humanitas nondum erat subsistens: subsistentia autem est conditio prærequisita ad operandum; quia actiones sunt suppositorum, nec operatur humanitas, sed homo; ergo prius debet intelligi homo, quam operetur. Porro actiones esse suppositorum, probant ex Aristotele in variis locis, & ex Ioanne Theologo in Concil. Florent. *sess. 18.* & ex Damasceno *lib. 3. de fide c. 15.* & alibi, & ex communi Theologorum & Philosophorum schola.

P. Vasquez in *præfati cap. 3.* latè impugnat hanc communem rationem, negatque illud commune axioma, *Actiones sunt suppositorum*, esse Aristotelis vel Damasceni; de Ioanne Theologo parum curat, quia licet in Concilio loquatur, non tamen ex auctoritate totius Concilij, quoad rationes, quibus dogma comprobabat, sed ex auctoritate communis sententiae. Ipse ergo Vasquez docet, repugnasse prædictum meritum ex alio capite; nam licet subsistentia non se habeat antecedenter ex parte principij ad operandum; ceterum in illa humanitate pro eo signo non potest intelligi aliquod meritum, quia hoc, quodcumque illud sit, debuit esse ex gratia, vel habituali, vel saltem actualis auxilij; non potuit esse ex gratia habituali, quia hæc pro eo priori constitueret eum filium adoptiuum, nec item ex auxilio actuali præcedenti, quia nullum opus potuit esse in Christo, quod non haberet infinitum valorem; ergo non habuit aliud principium operandi ante vnionem.

Hæc ratio vndeque apparet infirma; nam in primis, licet pro illo priori intelligatur gratia habitualis, non oportet pro eo signo reddere filium adoptiuum; quia adoptio supra gratiam habitualement includit carentiam realem filiationis naturalis, quæ carentia non intelligitur pro eo signo, sed præcisio. Deinde posset procedere ille actus ex auxilio gratiæ actualis sine inconuenienti; nam licet de facto omnia Christi opera habeant infinitum valorem, quia ea omnia procedunt ab vnione; tunc autem actus præcedens non haberet pro illo priori valorem infinitum sed finitum, vt de contritione diximus *suprà disp. 6. sect. 3.* non habere valorem condignum ad meritum gratiæ, vel gloriæ, quia præcedit gratiam habitualement per modum meriti con-

Difficultas.

Thomistarum mens.

Communis aliorum.

Aristot. Ioan. Theolog. Concil. Florent. Damasc.

3 Impugnatur à Vasquez.

4 Ratio Vasquezij refutatur ab auctore.

grui; si ergo ille actus præcederet ut meritum congruum vnionem quid mirum, quod non haberet condignitatem ad promerendam gratiam habitalem, nedum infinitatem valoris? Adde; sicut in sententia ipsius Vasquez contritio præcedit infusionem gratiæ; & tamen oritur ab ipsa gratia; cur non posset operatio Christi præcedere vnionem, & tamen oriri à gratia vnionis, & ab ea significari?

5
Arguitur pro
communis.

Standum ergo est in communi ratione defumpta ex eo, quod natura non potest accipere substantiam dependentem ab aliqua operatione, quæ licet difficilis sit, potest hoc modo aliquatiter declarari iuxta communem sententiam; quæ docet, substantiam esse aliquid prærequisitum ex parte principij substantialis ad operandum. Quod licet probent communiter ex illo vulgari axiomate, *Actiones sunt suppositorum*; ego sanè non video quomodo ex illo possit probari. Admitto, illud esse Aristotelis & Damasceni; quod tamen negat P. Vasquez; concedo, illud esse Ioannis Theologi in Concilio Florentino, non tamen video, ubi Aristoteles, Damascenus, vel Ioannes Theologus dixerint, suppositum in ratione suppositi debere præcedere operationem; aliud enim est, actiones esse suppositi tribui supposito, de nominare suppositum; aliud verò procedere à supposito, ut suppositum formaliter est. Nam eodem modo possumus dicere, passionem sunt suppositorum; sicut enim tu dicis; *Humanitas non generat, sed hominibus potest dicere, humanitas non generatur, sed homo*. Item sicut in diuinis debes dicere, *Essentia non generat, sed Patris ita debes fateri, essentia non generatur, sed filius*; & tamen non dices prærequiri substantiam antecedentem ad hoc ut natura humana, v.g. terminet generationem, imò potius, si substantia sit modus nature; necesse erit, naturam prius terminare generationem, quam substantia. Item licet B. Virgo dicatur genuisse Deum, quia passionem sunt suppositorum; prius tamen intelligitur actio Virginis terminari ad humanitatem, quam ad Deum; quia pro eo signo non intelligebatur facta vnio nature ad hypostasim, ut postea dicam; ergo similiter licet actiones sint suppositorum, & suppositum dicatur simpliciter operari, & agere; non tamen oportet, intelligi substantiam pro eo signo priori, quo operatio egreditur à natura.

6 Nec aliud voluit Ioannes in Concilio Florentino dicta sess. 18. ante finem; non enim assumit, actiones esse suppositorum, præsupponendo substantiam ex parte principij, sed solum esse suppositorum, id est, attribui suppositis: ad hoc enim, quod actio tribuatur supposito, non requiritur, quod substantia præsupponatur ad actionem: nam filio tribuitur actio spirandi cum toto rigore, & tamen non præsupponitur personalitas filij ante actionem spirandi. nam prius ratione est ipsa spiratio in Patre, quam in filio, ut suppono ex materia de Trinitate, vel saltem non prærequiritur filium esse iam constitutum, ad hoc ut Pater spiret; ergo licet spiratio non procedat à filij personalitate præcedenti, tribui potest supposito filij, eo ipso, quod intelligatur tota spiratio in filio: ergo similiter licet operatio Christi esset prior ratione, quam vnio ad suppositum; posset tamen dici cum toto rigore esse

actio illius suppositi in illo instanti reali. Cur autem actiones tribuantur supposito, & natura solum dicatur agere ut quæ dixi in Metaphysica, & dicemus disput. 12.

Ceterum licet illud axioma commune, quod *actiones sunt suppositorum*, non conducat ad probandam prioritatem substantiæ respectu operationum; aliunde tamen posset verisimiliter suaderi hæc prioritas; scilicet ex alio vulgari axiomate Philosophorum, quo dicitur, *modum operandi semper sequi modum essendi*; omnis enim operatio videtur supponere modum essendi, quantum fieri potest, ut ipsum imitetur, & cum ipso proportionetur. Ne autem videatur hoc voluntarie assumi, habet pro se aliquod fundamentum in experientia; verbi gratia, anima rationalis iuxta diuersos modos essendi, quos potest habere, nempe in corpore, vel extra corpus, habet etiam diuersum valde modum operandi; nam dum est in corpore, quia habet modum essendi magis materiale, & quasi materializatur ab ipso corpore; hinc est, quod pro eo statu non possit operari nisi cum aliqua dependentia à materia, nec ipsos actus intellectus, & voluntatis possit exercere, nisi dependentes à phantasia, & qui quasi sapiant materiam: dum verò est extra corpus, habet alium modum operandi multò perfectiorem, cognoscitque res spirituales in se ipsis more Angelico per species earum quidditativas, &c. Habet ergo in hoc exemplo animæ rationalis aliquam proportionem cum nostro casu: nam licet anima rationalis in primo instanti suæ productionis, prius natura existat, quam vnietur corpori, tamen pro illo priori non potest operari, nec elicere aliquem actum intellectus: (alioquin posset cognoscere se ipsam sine aliqua specie impressa, sicut Angelus per suammet substantiam concurrentem loco obiecti cognoscit se ipsum;) sed debet expectare vnionem cum corpore, per quam accipit determinatum modum essendi, ad quem consequantur tales, vel tales operationes, ita natura pro illo priori, pro quo antecedit substantiam, non potest operari, quia nondum habet determinatum modum essendi. nam sicut anima quodammodo habet perfectiorem modum essendi, quando est extra corpus, & ideo potest elicere perfectiores operationes, licet etiam natura, si posset naturaliter existere sine substantia, haberet sanè perfectiorem modum essendi, quia haberet modum magis simplicem, & independentem: nunc autem habet modum essendi magis compositum, & dependentem, ideo natura prius debet constitui per substantiam in suo modo essendi determinato, ut postea operationes proportionentur cum natura, non utcumque sed cum natura prout habente talem modum essendi magis vel minus perfectum, & per consequens pro illo signo priori ante substantiam nulla operatio potest procedere à natura.

8
Dices, natura diuina exigit triplicem substantiam ad hoc, ut completè subsistat; & tamen antequam habeat secundam, vel tertiam substantiam, intelligitur potens cum paternitate ad producendum Verbum, ergo natura etiam humana, ante substantiam potest intelligi adæquatè potens producere aliquem actum. Respon

Excluditur. Responderi potest negando consequentiam, quia quando dicimus, naturam præsupponi subsistentem ad operationes, non debet intelligi, respectu actionis qua producitur ipsa subsistentia, quæ in sententia probabili producitur efficienter ab ipsa natura; ad hanc autem non præsupponitur natura subsistens, tum, quia daretur processus in infinitum, tum etiam, quia productio subsistentiæ tendit ad ponendam naturam in suo determinato modo essendi: ad ipsum autem modum essendi non præsupponitur modus essendi, sed solum ad operationes alias, quæ non pertinent ad modum essendi; natura ergo diuina etiam, antequam subsistat personalitate filij, & Spiritus sancti, intelligitur potens producere illas, quia illa productio tendit ad ipsam subsistentiam, & quia per illam productionem debet natura diuina constitui completè in suo determinato modo essendi. Ad summum ergo probabis, naturam diuinam non posse producere aliquam creaturam, prius quam intelligatur completè subsistens tribus subsistentiis: quod si ne inconuenienti posset concedi; non quia subsistentiæ compleant potentiam Dei in ratione potentie, sed quia requirantur per modum conditionis, sicut requiritur subsistentia creata. Habemus ergo, naturam humanam, naturaliter loquendo, non potuisse operari antecederet ad vnionem; & per consequens nec habere meritum etiam de congruo.

Lucas. Dices: licet naturaliter non potuerit operari antecederet ad vnionem; potuit tamen diuinitus, cur ergo de facto negabimus meruisse? nam etiam habitus gratiæ, & charitatis ex natura sua non pendent ab actibus; imò ex natura sua petunt præcedere, & influere in actus; & tamen Deus de facto iuxta communem sententiam dedit gratiam primo parenti, & Angelis dependenter ab actu, quo se disposuerunt; ergo licet subsistentia ex natura sua sit prior actibus, credibile est, Deum de facto dedisse humanitati Christi vnionem hypostaticam dependenter ab eis actibus, quibus se saltem de congruo disposuit.

Ipsæ. Respondeo negando consequentiam; quia licet in iis, quæ non debentur, nec dantur ad exigentiam subiecti, qualis est gratia habitualis, credibile sit, Deum expectasse propriam dispositionem; in his tamen, quæ dantur ad exigentiam subiecti, nunquam creditur Deus de facto expectasse aliam dispositionem, aut inuertere ordinem dependentiæ. Alioquin etiam diceret aliquis, animam Christi per suam operationem se disposuisse ad vnionem cum materia, vel ad bonum temperamentum habendum; sicut Angelus se disposuit ad gratiam habituales: quod esset plane absurdum. Similiter ergo subsistentia non datur etiam ex propria dispositione, quia datur ad exigentiam nature, & iam videretur natura pati aliquam vim, si id, quod sibi debetur independenter ab operatione, & prius operatione, differretur in aliud signum posterius, donec se per operationem disponeret. Habitus verò gratiæ pro illo priori ante operationem non debebatur Angelo; ideo potuit sine inconuenienti non dari, donec Angelus se disponeret; nondum enim erat aliquid in Angelo, cui inferretur vis per huiusmodi dilationem.

10 Urgebis adhuc; quia licet humanitati debeatur

tur subsistentia creata, non tamen diuina; ergo *Instantiæ.* hæc potuit sine inconuenienti dari post operationem, sicut habitus gratiæ; quia tam indebita erat vnio hypostatica humanitati, sicut habitus gratiæ Angelo.

Respondeo, licet subsistentia diuina determinate non erat debita humanitati, datur tamen pro ea, quæ erat debita, & ideo debet dari pro eodem signo, & independenter ab actibus: sicut licet non debeatur illi naturæ optimum temperamentum, sed aliquod; nemo tamen dixit, disposuisse se per meritum præcedens ad optimum temperamentum habendum. Item licet animæ Christi non deberetur vnio cum tali corpore pulchro, decoro, & aptè disposito, sed cum aliquo corpore; nemo tamen dicit, animam Christi se disposuisse per meritum præcedens ad vnionem cum tali corpore; hæc enim omnia, licet in specie non debebantur, debebantur tamen in genere aliquod temperamentum, aliqua vnio cum aliquo corpore, &c. Sic etiam de subsistentia dicendum est. An verò consequenter dicendum sit, Christum non se disposuisse per merita præcedentia ad habitum gratiæ, nec ad visionem beatam, quia hæc iam erant debita ratione vnionis, pertinet ad quæstionem 19. de merito Christi, & dicemus *disp. 17. sect. 2.*

Contra hanc communem sententiam afferri solent duo Scripturæ loca, quibus videtur humanitas Christi ex meritis accepisse vnionem. Primus est Psalm. 44. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem; propterea vnxit te Deus oleo letitiæ, &c.*

Respondetur facile, vel ibi nomine *vnctionis* *Explicatur.* non intelligi vnionem cum Deitate, sed gloriam corporis, vel aliquid aliud; vel si intelligas vnionem, tunc li *propterea* non significare causam meritoriam, sed finalem, quasi dicat, ideo te vnxit Deus, vt diligeres iustitiam, &c.

Secundus locus est Apoc. 1. *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & diuinitatem, & honorem, &c.* Ergo propter merita accepit diuinitatem.

Respondetur facile ibi sermonem esse de manifestatione virtutis & diuinitatis Christi, quæ manifestatio data est ex meritis passionis. Videatur Valquez de vtroque loco.

SECTIO II.

An Christus per merita subsequentiæ mereri potuerit Incarnationem.

12 Negauimus humanitatem Christi potuisse habere meritum præcedens, quo mereretur vnionem: nunc inquirimus, an potuerit dari vnio ex meritis, non præcedentibus, sed subsequentibus post vnionem; quæ mouerent Deum, non vt solum præuisa conditionaliter, (vt sic enim non habent veram rationem meriti,) sed vt præuisa absolute futura: sicut enim ex meritis Christi futuris dedit Deus gratiam Patribus antiquis; cur ex iisdem meritis futuris non potuit dare vnionem eius humanitati.

P. Suarez *disputat. 10. sect. 4.* affirmat, potuisse de potentia absoluta dari vnionem humanitati Christi ex meritis eius futuris antè præuisis; potuit enim Deus decreto efficaci per modum

Dilectio.

Loca Scripturæ contra communem.

Explicatur.

12

Sententia affirmatiua Suarez.

dum intentionis velle Christum existere, & mereri, ex quo decreto, & intentione efficaci videtur iam Deus Christum esse futurum, & habiturum merita; postea ex his meritis futuris sic præiudicis habet voluntatem exequendi Incarnationem; sicut ex eadem Incarnatione præiudicis in intentione parauit viam ad eius executionem, conferendo gratiam B. Virgini. Licet ergo non potuerit Christus mereri Incarnationis suæ prædestinationem, quia hæc est prima voluntas, & intentio Dei, ante quam non potuerunt videri merita Christi futura, potuit tamen mereri executionem Incarnationis, quia ante voluntatem executionis, potuerunt præiudicis futura in intentione Christi merita, & ex ipsis moueri Deus ad volendam executionem.

13
Impugnatur
à Vasquez.

Hæc sententia latè impugnatur à P. Vasquez in præfati disp. 21. cap. 5. & communiter reicitur, & sanè merito, quia, licet voluntas intentionis, & executionis distinguantur in Deo; & licet possit efficaciter decernere, & præfinire merita ante eorum præiudicis: non tamen potest ex iis meritis postea visis velle efficaciter ponere in executione eadem merita; nec potest concipi, quod aliquis mereatur suum primum meritum per ipsum primum meritum: omne enim præmium datur ad remunerandum meritum, & comparatur cum merito, vt effectus cum sua causa, & per consequens exigit distinctionem à merito; ex quo fit, nec posse etiam per primum meritum obtineri id, quod cum ipso merito habebat iam necessariam connexionem, qualis est valor ipsius meriti; quare, cum totus valor meritorum Christi proueniat ab vnione cum Verbo, repugnat, quod merita Christi mereantur vnionem: nam hoc esset mereri valorem ipsum, quo merentur, & per consequens mereri se ipsa sub ratione formali meritorum.

14

Confirmatur primò; quia si diuersitas ordinis intentionis, & executionis sufficiat, vt aliquid visum in vno ordine mereatur se ipsum, vt sub alio ordine; ergo non repugnat, hominem iustum per primum meritum, v. gratia, per actum contritionis, mereri ipsum actum contritionis, mereri etiam primam gratiam, & auxilium efficax ad eum actum, mereri habitum infusum, à quo oriatur ille actus; & per consequens, quod non habuerit hæc omnia gratis, sed ex meritis condignis, & ita gratia non sit gratia, sed merces.

Confirmatur secundò; quia si Christus per merita futura potuit mereri vnionem, cum aliunde perfectior modus habendi dona sit, habere ea ex meritis, quam sine illis, vt fatetur ipse Suarez scilicet 3. in principio, cur negat, de facto datam fuisse vnionem ex meritis.

15

Respondet, hoc procedere in ordine ad potentiam absolutam, non de facto, quia ex natura rei meritum debet esse prius præmio.

Instantia.

Sed contra inquit, qua prioritate debeat esse prius, prioritate ne executionis, an solum præiudicis? Non prima, quia non fuerunt prius posita merita Christi, quam gratia antiquorum Patrum, quæ fuit ex Christi meritis; si verò sermo sit de prioritate præiudicis, iam tu admittis, ad hanc præiudicis sufficere, quod merita Christi videantur prius ex vi decreti, & intentionis effi-

cacis, vt mouere possint, ergo iam habent sufficientem prioritatem, vt de facto potuerit Deus ex illis moueri ad executionem Incarnationis; nam de facto prius visa fuerunt in intentione, quam Deus vellet exequi Incarnationem.

Ratio denique à priori huius doctrinæ est, quia merita, licet moueant vt præiudicis, non tamen mouent nisi vt videntur existitura, & secundum quod habent, quando re ipsa existunt; sed quando re ipsa existunt, non possunt mouere ad ponendum id, quod ipsa merita habent independentem à præmio; ergo nec vt præiudicis possunt ad hoc mouere: habent autem iam tunc executionem passiuam, seu posita esse à parte rei; ergo non possunt mereri, quod ponatur à parte rei; ergo nec decretum executionis: quod idem argumentum fieri potest de executione vnionis, quia merita etiam præiudicis vt merita, & per consequens vt re ipsa habitura valorem ex vnione re ipsa ponenda; ergo vt sic præiudicis, non possunt mereri, quod ponatur illa vnio, à qua prouenit totus eorum valor. Repugnat ergo Christum per merita futura post vnionem potuisse mereri productionem eiusdem vnionis. Quare Augustinus locis supra allegatis, vt probaret, Christum non meruisse vnionem, solum exclusit merita præcedentia; supposuit enim pro certo, non potuisse eam mereri, nisi per merita præcedentia; & ideo ex negatione omnis meriti præcedentis infert, non meruisse vnionem; quod si potuisset eam mereri per merita subsequenta, non fuisset efficax illatio Augustini: qui etiam perperam arguisset contra Semipelagianos, contra quos solum voluit probare, non præcedere meritum vllum ante fidem, vel primam gratiam, nihil proflus cufans de meritis futuris; quia non vidit, quomodo ex istis meritis posset homo mereri primam gratiam.

Obicit pro se Suarez exemplum vulgare Regis dantis militi pauperi equum, & arma anticipata solutione pro meritis, quæ armis, & equo instructus præstiturus est. Ecce pro meritis futuris datur principium eorundem meritorum. De hoc exemplo latè in materia de gratia, & de prædestinatione.

Nunc breuiter dico, equum, & arma non fuisse primò data in præmium, sed gratis, sub conditione operum futurorum, ita vt iis factis, postea essent sub dominio militis, iis verò non factis, redderentur Regi: data ergo sunt ab initio, non quia miles meruerat, sed vt mereretur; postea verò perseverant in dominio militis ex meritis iam factis.

Alij ergo, vt possibilitatem huius meriti subsequents defendant, dicunt, Deum potuisse decernere humanitatem Christi cum hac, vel illa substantia disunctim, & vt sic potuit videri à Deo futura, & meritura; tunc autem ex iis meritis iam præiudicis potuit Deus velle dare illi substantiam Verbi, quod in primo decreto non designauerat, sed aliquam substantiam disunctim.

Sed contra hoc etiam est, quia in eo casu non daret Deus vnionem ex his meritis præiudicis, quæ postea fuerunt, sed ex aliis. Probatur consequentia, quia hoc meritum, hoc meritum, non solum includit operationem, sed valorem, & dignitatem: valor autem huius meriti, quod de facto

16

Augusti

17
Obicitur.

Diffinitur.

18

Alia obicitur.

Responsetur.

facto fuit, vel includit vnionem, vel prouenit necessariò ab vnione, ergo, si pro eo signo non videtur vnio futura, non videtur hoc meritum; ergo non datur vnio propter hoc meritum, quod postea fuit.

Respondetis; pro eo signo priori, non videri à Deo hoc meritum determinatè; ceterum, quando de facto datur vnio, datur in præmium huius meriti, non enim datur in præmium alterius meriti possibilis, quod nunquam erit, sed huius, quod de facto existit, quia Deus sciens, esse futurum aliquod meritum, vult dare vnionem in præmium illius meriti, quod existit, quodcumque illud sit; ergo de facto hoc meritum, quod existit, remuneratur per vnionem: sed hoc meritum, quod de facto existit, includit valorem prouenientem ab vnione; ergo hoc meritum accipit pro præmio se ipsum, quod ex terminis repugnat: nec enim potuit Deus in particulari, vel in confuso decernere, præmiare meritum futurum, quodcumque illud esset, dando pro merito idem meritum. Confirmatur, quia alioquin posset Deus decernere futuritatem alicuius hominis disiunctum, & bonam eius operationem, & propter merita hominis in communi, vel disiunctum futuri velle, quod ille homo futurus esset Petrus; item velle meritum in communi, & propter illud velle, quod illud meritum esset actus charitatis; quæ omnia sunt manifestè absurda.

Respondetis secundò; pro eo signo priori non videri meritum Christi cum valore condigno, sed congruo proueniente ab entitate supernaturali ipsius actus; vt sic enim nihil aliud includit etiam de facto; & propter hoc meritum congruum determinatè, quod de facto existit, velle Deum dare vnionem illi humanitati, & per consequens valorem condignum ipsis actibus, in qua consideratione iam condistinguuntur omnino merita & præmium.

Sed contra hanc solutionem adhuc est inconueniens suprà positum, quod in eo casu principium meriti caderet sub ipsum meritum; quia licet pro eo signo priori non viderentur ea merita cum dependentia ab vnione; ceterum de facto non existunt ea opera, nisi dependent ab vnione; ergo ea vnio non potest obtineri per illa merita. Antecedens probatur, quia in primis ea opera de facto dependent à natura, vt terminata per talem substantiam; de facto enim substantia præsupponitur, vt conditio ad omnem operationem; ergo de facto substantia comparatur ad operationem, vt principium eius operationis. Deinde de facto operationes Christi procedunt ex virtutibus infusis, quæ supponunt etiam vnionem, & data sunt ad exigentiam vnionis; ergo vnio etiam ex hoc capite comparatur vt principium mediatum earum operationum.

Dices, pro eo signo non consideratur meritum, vt dependens ab hac substantia, vel ab his habitibus, sed solum vt dependens ab aliqua causa: & licet meritum non possit mereri suum

præmium, à quo pro eo signo videtur dependens; potest tamen mereri aliud præmium, à quo pro eo signo non videtur dependens; sicut Christus meruit procedere à Patribus antiquis, vt à principio, quia pro eo priori, quo visus est Christus merens, nondum videbatur pendens à Patribus, sed ab aliqua causa.

Sed contrà, quia si aliquid probat axioma commune, quod principium meriti non cadit sub meritum, probat sanè, nullum omnino principium, vel causam meriti posse sub illud cadere.

Ratio autem à priori huius repugnantie fundatur in natura meriti, quod est vera causa moralis respectu præmij, & per consequens debet habere prioritatem causalitatis, seu naturæ respectu præmij: prioritas autem naturæ, & causalitatis, est prioritas independentiæ; consideratur enim pro eo priori iam entitas causæ independentiæ à suo effectu, id est, habens sufficienter suum esse aliunde, quin illud accipiat à suo effectu, vt explicui in primo Physicorum; ergo meritum pro illo priori, quo procedit, consideratur independentiæ à præmio; ergo non potest realiter dependere à præmio, tanquam à vera causa; ergo repugnat, quod sit meritum respectu causarum, à quibus de facto dependet. Et sanè hoc argumentum non solum probat de causa immediata, sed etiam de causis mediatis, & remotis, quia non minùs repugnat, dependere aliquid mediatè, quàm immediatè à suo effectu; nam etiam causa mediata habet prioritatem mediatam, & independentiæ ab effectu mediato.

Confirmatur primò, quia non solum causa aliqua in communi, vel disiunctim, sed hæc numero causa determinatè, quæ de facto influit, habet veram prioritatem causalitatis respectu effectus; ergo quando existunt Christi merita, habent posterioritatem respectu huius causæ, à qua determinatè dependent; ergo non possunt habere aliquam prioritatem respectu eiusdem causæ; quia hæc numero causa habet veram prioritatem respectu meritorum; ergo veram independentiam ab eisdem meritis; ergo repugnat, quod dependeat ab eisdem meritis.

Confirmatur secundò; quia, vt suprà vidimus, si hic modus dependentiæ esset possibilis, non est, cur negetur de facto; & per consequens deberes admittere, Christi humanitatem de facto per opera subsequencia meruisse suam vnionem; decernente Deo priùs merita illa disiunctim, vel cum dependentia ab aliqua causa disiunctim, & postea propter merita iam præuisa sub ea consideratione decernente vnionem in particulari.

Ad rationem verò dubitandi ex eo, quod Christus de facto meruerit gratiam suis progenitoribus, dicemus in sequentibus.

SECTIO III.

Vtrum Incarnatio potuerit esse ex meritis congruis antiquorum Patrum.

Quatuor possunt dubitari circa merita antiquorum Patrum. Primum, an Patres condigne meruerint Incarnationem? Secundum, an potuerint eam mereri de congruo? Tertium, an merue

23
Dubitatio circa merita antiquorum Patrum.

meruerint eam de facto? Quartum, an meruerint aliquam circumstantiam huius mysterij.

*Remouetur
dubium pri-
mum.*

Et quod attinet ad primum, certum est, non præcessisse meritum condignum, imò nec potuisse præcedere; quia merita puri hominis etiam iusti, & grati adæquantur condigne per augmentum gratiæ, & gloriæ; ergo non habent valorem ad vnionem hypostaticam, quæ est præmiū longè excellentius, & altioris ordinis.

*24
Communis
Theologorum
circa opera
Patrum, vel
iustorum.*

Consentiunt etiam communiter Theologi, quod opera Patrum, vel alterius iusti habeant de se congruitatem ad promerendam substantiam Incarnationis, quod tamen non caret omnino difficultate, quia plus excedit vnio hypostatica actus hominis iusti, quam gratia habitualis actus bonos naturales; quare sicut actus bonus naturalis non habet ex se congruitatem ad meritum gratiæ, vt docet communis sententia; ita nec actus supernaturalis hominis puri videtur habere congruitatem sufficientem per modum meriti respectu vnionis hypostaticæ.

Suarez.

Pro quo dicendi modo asserti potest P. Suarez infra *disp. 18. sect. 3. §. 5. sed quauis hæc*, vbi dicit, minorem proportionem esse inter ordinem gratiæ habitualis, & ordinem vnionis hypostaticæ, quam inter ordinem nature, & ordinem gratiæ habitualis, magis enim superatur gratia habitualis ab vnione hypostatica, quam natura à gratia habituali. Denique hanc sententiam amplectuntur aliqui recentiores negantes, potuisse humanitatem Christi per aliquod meritum tempore, vel natura præcedens mereri vnionem cum persona Verbi etiam de congruo, quia totum illud meritum nullam habebat proportionem cum tali præmio.

*25
Contraria
opinio proba-
bitur.
Suarez.
Valquez.*

Contraria tamen sententia communiter videtur supponi, vt dixi à Theologis, quam expressè sequitur P. Suarez in *presenti disp. 10. sect. 3. §. dico tertio*, & P. Valquez in *presenti disp. 22. n. 27*. vbi dicit, neminem oppositum docuisse, quam ego etiam vt probabiliorē amplector. Ad exemplum verò actum naturalium, per quos non possumus mereri etiam de congruo gratiam habitualement, responderi potest retorquendo in primis illud exemplum; nam si illud aliquid probat, videtur etiam probare, nec Christum ipsum potuisse mereri per actus supernaturales de condigno, aut de congruo aliam vnionem hypostaticam pro alia humanitate; nam actus naturales si habent talem improportionem, ita sunt improportionati ad merendam gratiam, vt nec etiam homo iustus possit de facto per actus naturales mereri gratiam sibi, vel alteri, vt videbimus in tractatu de gratia; si enim id fieri posset, iam de facto essent multa merita condigna in homine iusto, quæ non orientur ex fide, sed ex cognitione alia luminis naturalis, quod videtur esse contra communem doctrinam Patrum, vt ibi probabitur; ergo similiter dicendum esset propter eandem, vel maiorem improportionem, quam actus boni etiam supernaturales habent cum gratia vnionis, eos nec etiam in Christo esse proportionatos ad promerendam aliam vnionem. Omnes ergo fateri debemus, maiorem quidem distantiam esse inter gratiam habitualement, & gratiam vnionis in genere entis, vt ita dicam, seu in perfectione entitativa; minorem tamen in genere proportionis, & habitudinis vnus ad aliud.

Sicut etiam magis exceditur in perfectione lumen gloriæ à Deo, quam anima rationalis, vel substantia Angelis; & tamen minorem habet improportionem lumen gloriæ ad eliciendam visionem clarā Dei, quam Angelus, vel anima rationalis. Sic ergo poterit minor improportio esse inter opera iusti, & vnionem hypostaticam in ratione meriti, quam inter opera naturalia, & gratiam.

Vnde autem proueniat hæc minor improportio? P. Suarez *dicta sect. 6. vbi supra*, significat, prouenire ex duplici capite. Primò ex eo, quod licet gratia habitualis non petat vnionem; tamen supposito, quod vnio futura sit ex diuina ordinatione, non potest esse conuenientior dispositio ad eius exsequutionem, quam per iustitiam, & bona opera. Sed contra hoc est, quia eodem modo potest dici, quod supposito, quod Deus velit producere gratiam, vel dare auxilia supernaturalia, non potest esse conuenientior dispositio, quam per iustitiam naturalem, & bona opera naturalia. nam sicut ad vnionem hypostaticam non potest disponi humanitas per aliam vnionem; ita ad primum auxilium supernaturale non potest disponi homo per alia opera supernaturalia: disponetur ergo conuenienter per opera bona naturalia.

*26
De impro-
prietate qua-
stionis.*

Ideo addit secundam rationem, quod scilicet homo per actus naturales viribus nature elicitos non potest attingere etiam obiectiue perfectò modo ordinem supernaturalem, at verò gratia potest hoc modo attingere vnionem hypostaticam, credendo scilicet, & desiderando illam; sed nec hæc ratio videtur sufficiens, nam posse, vel non posse obiectiue attingere aliquid, non sufficit ad formandam proportionem, vel improportionem inter meritum, & præmiū: nam per lumen nature non melius, nec distinctius cognoscimus beatitudinem naturalem, & eius essentiam, quam hereticus cognoscat per actus etiam naturales beatitudinem supernaturalem, & eius essentiam; & tamen potest homo in pura natura illam, non tamen istam mereri per actus bonos naturales. Deinde non apparet vnde, aut cur ad merendum aliquid præmiū exigatur perfectè eius cognitio; si enim dicas neminem posse mereri, nisi id, quod potest desiderare: contra hoc est, quia homo iustus meretur beatitudinem supernaturalem, & desiderat illam; cum tamen non cognoscat illam perfectè, quia nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus in cælesti patria. sufficit ergo ad desiderandum, & ad merendum aliqua imperfecta præmiij cognitio: eiusmodi autem notitia imperfecta potest vtique haberi circa vnionem hypostaticam, & alia dona supernaturalia etiam per actus naturales. nam possumus bene cognoscere naturæ lumine, Deum posse in genere dare aliqua dona supernaturalia, & quæ superent omnem nostram cogitationem, & existimationem; cum Deus sit infinitus, & nostra cogitatio sit adeò limitata; ergo possumus saltem in communi desiderare, & petere illa bona supernaturalia, quæ imperfectè cognoscimus. Imò hoc argumento probat S. Thomas. 1. *part. 2. quæst. 12. art. 1.* possibilitatem visionis claræ Dei, quia scilicet omnes homines naturaliter desiderant videre Deum; ergo omnes concipiunt naturam

27

S. Thom.

naturaliter visionem Dei, quantum satis est ad eam desiderandam.

28 Aliter ergo possumus reddere rationem illius maioris proportionis inter gratiam habitualement, & vnionem hypostaticam, quia scilicet vtraque est intra idem genus supernaturalitatis; & licet intra illud genus sit maxima distantia vnus ab alia, adhuc cum illa distantia potest esse communicatio, & habitudo mutua inter illas. Sicut in eadem republica ciues etiam infimi, & pauperes habent maiorem communicationem, & vnitatem cum ciue opulentissimo eiusdem ciuitatis, quam alij ciues diuites alterius reipublice: nam hac vnitas, & habitudo non fundatur in equalitate perfectionis, vt dixi, sed in conuenientia, & in eo, quod omnia pertineant ad eundem corpus seu ad eundem ordinem rerum, quamuis intra illum maxime distent. Sic enim magis distant inter se in perfectione vbicatio lapidis, & anima rationalis, quam visio Dei, & Angelus; & tamen illa duo pertinent ad eundem ordinem entium naturalium, & respiciunt se multiplici habitudine proportionis; hac vero non pertinent ad eundem ordinem, nec habent inter se illam mutua proportionem. Quod autem vnio hypostatica, & gratia habitualis pertineant ad eundem rerum ordinem, colligitur tum ex eo, quod vtraque faciat conciuies eiusdem celestis ciuitatis, in qua Christus est caput, reliqui vero iusti sunt membra illius reipublice: caput autem, & membra debent habere aliquam proportionem inter se; tum etiam potissimum, & a priori, quia vtraque ordinatur ad eundem finem, scilicet ad eandem beatitudinem visionis beatæ: tam enim gratia habitualis, quam vnio hypostatica est radix ordinans subiectum, in quo est ad videndum clarè Deum: & quamuis vnio hypostatica propter suam excellentiam exigit excellentiorem visionem, quam sit in alijs iustis, & beatiss; hac tamen differentia non extrahit ad alium ordinem: certum est autem, quod vnitas, vel diuersitas alicuius corporis politici, attendi debet potissimum ex eodem, vel diuerso fine ad quem membra illius corporis ordinantur. Sic enim videmus alium esse ordinem vnus ciuitatis, alium vnus religionis, alium vnus exercitus, &c. quia nimirum ciuitas ordinatur ad quietem, & pacem ciuium, religio ad perfectionem Christianam, exercitus ad debellandos hostes, &c. & secundum has diuersas considerationes, & habitudines ad diuersos fines exigunt operationes, ac præmia, & supplicia etiam valde diuersa. Sic etiam status naturæ ordinatur ad felicitatem, & beatitudinem naturalem, & ibi sistit; status vero supernaturalis ordinatur ad felicitatem, & beatitudinem supernaturalem visionis Dei; quare in ordine ad hunc finem obtinendum, & possidendum, efficiunt idem corpus vnio hypostatica, & gratia habitualis; & faciunt conciuies in patria Christum, & cæteros iustos; hic vero facit gratia reliquos iustos heredes Dei, cohæredes autem Christi: connectit ergo eos cum Christo; repugnat enim quod ordinet eos ad idem bonum vltimum, & ad eandem felicitatem participandam, & non connectat eos cum illo, ad cuius consortium, & cohabitationem eos destinat: nam si esset aliqua dignitas, ratione cuius aliquis deberet

Card. de Lugo de Incarnat.

assistere simul cum Cardinalibus, & eligere cum illis Pontificem, iam eo ipso connecteret subiectum aliquomodo cum Cardinalibus. Non ergo est ita aliena gratia habitualis à gratia vnionis, sicut natura à gratia habituali; natura enim secundum se nullo modo ordinatur ad illum finem, ad quem ordinatur gratia habitualis, nec petit aliquod consortium cum illa; quare non est mirum, quod non possit mereri aliquid pertinet ad gratiam, quia ea solum potest mereri, quæ expediunt, vel ordinantur ad suum finem, & ad bonum illud, quod intendit: gratia autem non ordinatur ad eum finem, sed ad alium longè diuersum; at verò cum gratia, & vnio hypostatica ordinentur ad eundem finem, scilicet ad eandem beatitudinem visionis Dei, non repugnat gratiæ mereri saltem de congruo vnionem, quia per hoc non meretur aliquid extra suum finem, sed aliquid excellentissimè conducens ad eundem finem, seu excellentissimum gradum in suo fine debitum vnioni hypostaticæ: nam licet vnio sit melior visione; tota tamen ordinatur ad visionem, tanquam ad vltimum, & adequatum finem: imò in ratione præmij non consideratur sine ordine ad visionem; nam sicut gratia habitualis est melior visione, cuius est prima radix; & tamen in ratione præmij non est aliquid diuersum, quia in tantum gratia est præmium bonorum operum, in quantum affert secum ius ad gloriam: sic vnio hypostatica, quæ est radix maioris visionis, & gloriæ, in tantum esset præmium, in quantum affert secum illud ius ad maiorem gloriam; atque adeò, qui mereretur vnionem, præmiaretur quidem per illam, quatenus cum illa acciperet ius ad excellentissimam gloriam. Non tamen potest aliquis de condigno illam mereri, quia oporteret mereri gloriam infinitam, nam quacumque gloria finita data, adhuc maior, & maior posset tribui condignè habenti vnionem; ergo qui non potest mereri gloriam infinitam syncategorematicè, non potest mereri vnionem hypostaticam. Conueniunt enim vnio, & gratia habitualis in ratione præmij formaliter, cum vtraque in tantum sit præmium, in quantum est radix, & principium felicitatis, & beatitudinis supernaturalis, licet vnio sit radix maioris beatitudinis, quam gratia; semper tamen intra idem genus, atque adeò meritum, quod habet proportionem ad merendam gratiam, habebit etiam, proportionem aliquam ad merendum de congruo excellentissimam gratiam vnionis, quæ in ratione præmij non videtur esse in alio genere, cum sit radix eiusdem felicitatis, & gloriæ, licet in gradu excellentiori.

Hoc ergo supposito circa possibilitatem, restat nunc dubium principale, an de facto antiqui Patres meruerint Incarnationem Verbi.

SECTIO IV.

An Patres antiqui meruerint de facto de congruo Incarnationem, vel eius circumstantias.

Prima sententia affirmat, quam sequitur Suarez scilicet 6. consequenter ad sua principia illam explicans, ita vt meruerint exsequutionem

29
Sententia affirmatua
Suarez.

N Incarnat

Incarnationis, non verò prædestinationem illius, quia prior fuit Incarnatio futura in intentione, postea verò ex meritis Christi sic præuisa dotata fuit gratia Patribus, qui postea meruerunt Incarnationem de congruo quo ad eius executionem.

Impugnatur
à Valquez.

Hanc sententiam latè, & acriter impugnat Valquez *disp. 22. c. 6.* & ex principiis suprà positis pariter reicitur, quia merita Christi, non vtrumque, sed vt re ipsa extiterunt, fuerunt præuisa ante omnia merita Patrum; suppono enim, omnia Patrum merita procedere ex gratia per Christum; ergo Patrum merita non possunt mereri Incarnationem; essent enim prius in præuisione respectu Incarnationis; cum tamen Incarnatio habeat de facto hanc eandem prioritatem respectu eorum meritorum.

30
Instatur.

Dicunt, merita Christi præuideri ante gratiam antiquorum Patrum, non vt posita in executione, sed vt in intentione, subsequi verò vt posita in executione.

Instantia occurrat.

Sed contrà, nam ante voluntatem dandi gratiam Patribus, non solum præuideretur intentio Incarnationis, (hæc enim non mouet vt meritum) sed ipsa realis Incarnatio, & merita Christi futura cum sua reali existentia, & post merita Patrum non solum subsequitur executio Incarnationis, id est, voluntas exsequutiua, sed ipsa Incarnatio, & merita Christi secundum realem existentiam; ergo eadem Christi merita secundum suum esse reale habent prioritatem & posterioritatem præuisionis respectu meritorum Patrum quod si semel admittas, sequitur; aliquem posse mereri sibi primum auxilium gratiæ; per consensum nimirum præuisum in intentione poterit mereri auxilium ad executionem eiusdem consensu, vt suprà probauimus.

31
Sententia negatur
a probator.
Scotus.
Marfilus.
Valquez.

Secunda ergo sententia probabilior negat, antiquos Patres meruisse substantiam Incarnationis. Ita Scotus, Marfilus, & alij, quos sequitur Valquez *ubi suprà cap. 4.* & est communis recentioribus. Et probatur argumento facto, quia si Patres meruissent substantiam Incarnationis, meruissent principium suorum meritorum, vt suprà vidimus. Neque obstat, Patres antiquos orasse, & desiderasse Christi aduentum; *Isaia 45. Rorate cali de super, & nubes pluuiam iustum, & cap. 64. Vinam dirumperes celos, & descenderes. Plal. 105. Visita nos Domine in salutari tuo, & alibi sæpe.*

Elucido.

Respondetur enim Patres non postulasse substantiam Incarnationis; hanc enim ex fide credebant certissime futuram; sicut modo credimus futurum diem iudicii; sed postulasse accelerationem, & manifestasse simul desiderium vehemens, quod habebant, Incarnationis.

Concluditur.

Dices, licet certò crederent, futuram Incarnationem, potuerunt tamen credere futuram ex Dei ordinatione per orationes, & preces eorum & ideo potuerunt prudenter orare, vt fieret.

Sed contrà, quia credebant futurum Christum non vtrumque, sed vt mediatorem vniuersalem, & per consequens, vt principium omnis gratiæ, quam ipsi habebant; ergo intelligebant, Christum futurum independentem ab eorum orationibus, & meritis, causa enim non dependet à suo effectu, vt suprà diximus.

Huius sententiæ videtur etiam aliquomodo ob-

stare S. Thomas in *presenti art. 11. in fine corporis*, his verbis: *ex congruo tamen meruerunt sancti Patres Incarnationem, desiderando, & petendo; congruum enim erat, vt Deus exaudiret eos, qui ei obediebant.* S. Thom.

Respondetur, S. Thomam magis stare pro nostra sententia, quia in eodem articulo ad 3. negat B. Virginem meruisse Incarnationem, sed solum dicit meruisse de congruo dignitatem matris, vt videbimus *scilicet. seq.* ergo multo magis negaret hoc S. Thomas aliis Patribus antiquis. Debemus ergo sanctum Thomam in relatis verbis accipere de merito congruo quantum est ex parte valoris operum ad merendum; habebant enim ea opera congruitatem ex se ad merendam Incarnationem; non tamen de merito in actu secundo, nempe, quòd Deus de facto motus fuerit meritis Patrum ad volendam Incarnationem; quia decretum illud iam præcedebat ante ipsa merita.

Explicatur
S. Thomas
circa hanc
questionem.

Restat ergo quarta difficultas, an Patres antiqui meruerunt de congruo Incarnationem saltem quoad aliquas circumstantias? Tres sunt potissimæ hæc circumstantiæ, quæ possunt venire in questionem. Prima est quòd Christus natus fuerit ex eorum progenie; secunda est circumstantia loci; tertia circumstantia temporis. De his & similibus affirmant communiter Theologi, quos referunt, & sequuntur Suarez *scilicet. 6.* & Valquez *cap. 4.* tum quia quoad istas circumstantias non obstat ratio suprà posita; potuit enim prius decerni, & præuideri Christus futurus; postea verò ex meritis Patrum decerni, quòd nasceretur ex tali progenie, tali loco, tempore, &c. tum etiam, quia id videtur colligi ex Scriptura. nam *Genes. 22.* dictum est Abraham, *quia obedisti voci meæ, benedicentur in semine tuo omnes gentes.* quam promissionem exponit de Christo Paulus ad *Galatas 6.* Item ad David facta est eadem promissio *Plal. 131. Iurauit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eum: de fructu ventris tui ponam super sedem tuam, quæ promissio fuit remuneratoria pro voluntate, quam David habuit adificandi domum Domini, vt insinuat 2. Reg. cap. 7.*

33
Difficilis
quarta circa
meritum an-
tiquorum Pa-
trum.

Suarez.
Valquez.

Ego tamen de duabus primis circumstantiis assentior cecidisse sub merita Patrum; de tertia verò, scilicet de temporis circumstantia valde dubito, quia licet alij effectus non indiuidentur in ordine ad circumstantiam temporis, ceterum meritum in ratione meriti includit temporis durationem, nam actio, & duratio rei non distinguuntur inter se, meritum autem in ratione meriti est actio voluntatis, vel saltem includit actionem, & per consequens hoc meritum in ratione eius meriti includit hanc durationem, de hoc tamen non possumus hic esse professo agere, pertinet enim ad materiam de duratione, de qua dicamus alibi.

34
Auctoritas
meriti.

Et quidè independentem ab illa sententia identificante actionem cum duratione, omnes debent admittere meritum in ratione meriti includere durationem, quia eadem operatio voluntatis habens maiorem durationem censetur duplex meritum; ergo in ratione meriti non includit solam entitatem præscindentem à duratione, sed includit durationem, & per consequens hoc meritum includit hanc durationem; ergo non potuerunt

tuerunt prædideri hæc Christi merita, ut hæc sunt, nisi prædicerentur cum hac duratione.

Pro nunc ergo sufficit dubitare de hac circumstantia, quam etiam aperte negat fuisse ex meritis Patrum Lorca in præfati disp. 22. circa finem, & aliqui recentiores, quibus videtur consentire P. Salm. tom. 14. disp. 29. in c. 4. ad Gal. super illa verba, usque ad præfinitum tempus, &c. ubi dicit allegoriam sumi à pupillis, quibus ius civile independenter ab eorum voluntate tempus tutelæ præfigere solet. Et fauet Aug. tom. 4. quæst. 83. in quaestione ex nouo Testamento, his verbis: Idcirco tunc venit, quando debuit venire voluntatis sue rationem sequutus, non meritorum, nam si merita perpendas, venire non debuit.

Opponi solet illud Psal. 11. Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum: nunc exurgam, dicit Dominus; sed hoc non tam de Incarnatione, quam de opportuno remedio nostræ necessitatis intelligi potest. Opponitur etiam ex Dan. 9. Septuaginta hebdomades abbreviatae sunt super populum tuum, ut ungatur Sanctus Sanctorum, ubi abbreviatio temporis videtur tribui orationibus Danielis.

Verum neque hoc videtur, quia li abbreviata in Hebræo sonat idem, quod statuta, ac definita sunt, apud Latinos verò idem est, ac si dicas, iam tempus breue est. nam solum restant septuaginta hebdomades annorum. Item alij, ut Simeon, qui obtinuit, ut non videret mortem, nisi prius videret Christum Domini, non tam meruerunt accelerationem Christi, quam dilationem suæ mortis, vel oblationem occasionis videndi Christum. Denique non obstat, Patres antiquos petiisse hanc accelerationem, quia licet id non impetrarent; indicabant tamen amorem, & desiderium Christi, & disponebant se ad fructum redemptionis copiosius in se participandum. Cæterum addere possumus, Patres meruisse accelerationem Christi pro toto eo tempore, quo eius conceptio præcessit passionem, & mortem eius, quia forsitan meruerunt de congruo natiuitatem, & adulescentiam Christi, de quo dicemus scilicet 5.

Contra doctrinam huius sectionis, quatenus concedimus, Patres meruisse aliquam circumstantiam Incarnationis, non tamen Incarnationem, sunt duæ vulgares difficultates. Prima est; quia Christus meruit de facto gratiam Patribus antiquis posterius tempore ad ipsam gratiæ collationem. nam quando Christus merebatur, iam ea gratia Patribus data erat; ergo non est contra rationem meriti, quod non præcedat, sed subsequatur ad præmium, & quod remuneretur per aliquid antecedens.

Respondetur, meritum debere præcedere respectu præmij solum in præiudicio, quia non causat physicè, sed moraliter, hoc est, mouendo præmiantem ad volendum præmium; ad hoc autem sufficit prioritas præiudicij, sine prioritate temporis.

Sed contra est, quia non bene intelligitur, quomodo Christus potuerit applicare sua merita specialiter ad obtinenda ea dona gratiæ, quæ sciebat iam esse data; potuit quidem soluere ea, quæ prius data fuerant ex spe illius solutionis, mouere tamen ad volendum dare, vel orare ut daretur, non videtur potuisse.

Respondeo hanc esse peculiarem difficultatem. Card. de Lugo de Incarnat.

tém ex professo examinandam infra quæst. 19. cum egerimus de merito Christi, idem in præfati omnino omittenda est, ne extra suum locum minus dignè tractetur.

Secunda difficultas est, quia Christus debuit prædideri à Deo ante merita Patrum, non solum operans, sed à fortiori existens; ergo dependens à suis causis; ergo genitas ex hac genitrice, ex his auis, & proavis; ergo non potuit hæc circumstantia pendere ex meritis ipsius Christi, & per consequens, neque ex operibus Patrum, quæ supponebant merita Christi. De hac difficultate dicemus scilicet sequenti; peculiariter enim militat contra meritum Virginis circa dignitatem maternitatis, ne eandem doctrinam sepius repetere cogamur.

SECTIO V.

An B. Virgo meruerit Incarnationem, vel eius circumstantiam? Referuntur variae sententiae.

Ratio difficultatis desumitur ex doctrina præcedenti, quia omnia merita B. Virginis ortum habuerunt ex meritis Christi; ergo supponunt Incarnationem; aliunde verò non videtur meruisse dignitatem maternitatis, quin meruerit Incarnationem Christi. nam esse matrem, est concurrere ad generationem Christi; ergo si meruit maternitatem, meruit quod Christus generaretur secundum substantiam; ergo non supponit existentiam Christi; vel si supponit Christum, supponit eum existentem independentem à Virgine. Deinde si meruit maternitatem, debuit habere hoc ipsum ex Christi meritis; ergo Christus meruit habere talem matrem; ergo meruit id, à quo pender in sua existentia; ergo iam principium aliquod meriti potest cadere sub meritum, quod est contra omnem doctrinam supra positam.

Propter hæc, aliqui, quos sequitur Lorca in præfati disp. 22. negant B. Virginem meruisse de congruo dignitatem maternitatis; nam licet meruerit condignè suis operibus eum gradum gratiæ, & sanctitatis, quem habuit, & quo facta est mater Christi decenter; non tamen meruit etiam congruè hoc, quod est esse matrem Christi. Hæc sententia singularis est, & discedit à modo loquendi Patrum, qui passim dicunt B. Virginem suis operibus meruisse fieri matrem Christi, eorum loca vide apud Suarez in præfati scilicet 7. & 8. & apud Valquez disp. 23. cap. 2. Ratione item probatur, quia non magis repugnat, Virginem meruisse maternitatem, quam alios Patres meruisse esse Christi progenitores; hoc autem meruerunt de congruo Abraham, & Dauid, ut ex Scriptura vidimus scilicet præcedentis; ergo B. Virgo potuit etiam mereri maternitatem. Maior probatur quia Abraham non potuit mereri esse Christi progenitorem, nisi merendo, quod aliquis, vel aliqua eius filia Christum generaret, vel quod ipse, vel alius ex suis posteris generaret Dei genitricem; & hoc ipsum debuit Abraham mereri ex gratia per Christum; ergo iam Christus mereretur principium saltem mediatum sui meriti. Non est autem minus inconueniens, quod Christus meruerit proce-

37
Difficultas
secunda.

Simul remittitur.

38
Difficultatis
ratio.

39
Negant aliqui.

Affirmant
Patres.

Suarez.
Valquez.

dere mediata à suo proauo, quàm quòd meruerit concipi à tali genitrice; nam, sicut pro eo priori ante omnem gratiam datam suis patribus prauideri debet Christus existens dependenter à suis causis immediatis; ita pro eo signo debent eius causae videri existentes dependenter à suis etiam causis; quamuis non à causis existentibus pro eodem signo; sed pro alio mediato: vel si pro eo signo Virgo non videtur existens cum dependentia à talibus parentibus; etiam Christus potuit prauideri existens, & non cum dependentia à tali matre; ergo eadem ratio procedit de merito Virginis, & aliorum progenitorum.

40
Alij iur. &
sentunt.

Alij ergo communiter, & verius concedunt, Virginem meruisse de congruo maternitatem. Ita Suarez, & Vasquez *vbi supra*, cum aliis Theologis communiter. Quomodo autem ex hoc non sequatur, Christum meruisse principium sui meriti, variae sunt solutiones. Suarez confugit ad diuersos ordines intentionis, & exsequutionis, quos iam reiecinus in superioribus. Alij supponunt, matrem non habere concursum causae efficientis in generatione filij, sed subministratioem solius materiae; ex quo inferunt, Christum potuisse prauideri independentem à Virgine, & postea ex Christi meritis Virginem habuisse gratiam, qua meruit habere in se illam partem materiae, ex qua Christi corpus futurum iam fuerat prauisum. Ita videtur sentire P. Vasquez in *praesenti disp. 23. cap. 4.*

Effugium.

81

41

Emeritur.

Hoc tamen effugium non videtur solidum; tum, quia verius est in Philosophia, matrem habere concursum efficientem in filij generationem; tum etiam, quia ad minus concurrit, fouendo illum in vtero, quod proprium munus est matris; & ita de facto concurrit B. Virgo ad conseruationem filij; ergo non prauisus est Christus independentem à Virgine.

Enafo.

Dices, prauideri saltem potuisse pro primo instanti conceptionis; pro tunc enim adhuc non indigebat foueri.

Præcluditur.

Sed contra, quia merita Christi prauisa, ex quibus data fuit gratia Virgini, & Patribus, non fuerunt sola merita illius primi instantis, sed potissimum fuerunt merita mortis, & passionis, per quam Christus perfecit omnium redemptionem, iuxta illud Pauli ad Hebr. 10. *vna enim oblatione consummavit in eternum sanctificatos.* alioquin dicere posset, non fuisse Christum passum, vel mortuum pro Virginis, & sanctorum Patrum sanctitate, quod videtur durum. Tempore autem passionis iam per te, videtur Christus pendere saltem mediata à Virgine; quia nisi antea fuisset à Virgine conseruatus, non protraheret naturaliter vitam vsque ad illud tempus; ergo merita Christi prauisa non potuerunt causare concursum, seu maternitatem Virginis, qualicumque ea fuerit.

42

Denique nec pro illo primo instanti conceptionis potuit Christus prauideri existens praeiudicando ab vtero matris. nam prius natura quàm anima infundatur, & vnatur corpori, supponitur corpus debite organizatum, & aptum omnino ad recipiendā animam: vna autem ex dispositionibus debitis ex parte corporis est, quòd sit ita connexum matri, vt possit accipere alimentum ad hoc, vt possit nutrirī; nec fieret naturaliter illa generatio, vel animatio, quando

corpus non supponeretur taliter locatum intra vterum; sicut nec fieret naturaliter illa animatio, quando corpus non supponeretur cum ventriculo, iecore, & aliis requeis ad nutritionem: non enim minus requiritur ad nutritionem coniunctio illa fetus cum matre, quàm iecur, aut ventriculus; ergo sicut pro illo priori ante vnionem animae cum corpore, debuit iam prauideri illud corpus organizatum, ita debuit prauideri coniunctum debite cum matre per illud naturale ligamen, quod tunc pertinet, quasi ad eius debitam organizationem: non ergo potuit prauideri à Deo Christus in illo primo instanti naturaliter existens, prout re vera postea naturaliter exiit, quin videretur eius corpusculum coniunctum debite cum matre ligamine illo naturali, quale alij pueri habent: ergo nec illo instanti potuit prauideri existens, & merens praeiudicando ab vtero matris in quo esset, & per consequens non potuit mereri eo merito ipsam suae matris maternitatem.

Aliqui ergo recentiores volunt, magis repugnare, quòd cadat sub meritum principium immediatum meriti, quàm principium mediatum; quia pro illo priori proximo considerantur omnia principia mediata non tamen considerantur principia mediata, & remota: potuit ergo prauideri meritum Christi existens dependenter à suis causis immediatis, & pro vt sic mereri gratiam suis progenitoribus remotis, & B. Virgini, vt se disponent ad merendum de congruo habere Christum successorem, & filium, quia pro tunc meritum non prauidebatur dependens illo modo ab illis, sed praeiudicando à talibus principijs & solum prauidebatur meritum Christi dependens à talibus principijs immediatis, scilicet ab humanitate Christi tanquam ab eliciente, & ab vnione, & personalitate Verbi, tanquam à dante valorem illi merito.

Hæc tamen differentia inter principium mediatum, & immediatum meriti non habet firmum fundamentum, & ex principijs supra positis facile refellitur. Omnia enim inconuenientia, & omnes rationes, quibus probatur, principium meriti non posse cadere sub meritum, pariter probant de principio mediato. Et in primis Augustinus, & alij Patres probantes contra Pelagium, & eius reliquias, primam gratiam non posse dari ex meritis, nihil prorsus concluderent, si principium mediatum meriti posset esse ex ipso merito, nam primum auxilium gratiae posset esse aliquod, quod solum concurreret mediata ad merita. Si, v. g. aliquis diceret, primum auxilium esse apprehensionem de credibilitate mysteriorum fidei; ex qua apprehensione generatur iudicium credibilitatis, ex hoc iudicio oritur pia affectio, seu voluntas credendi, ex hac voluntate assensus fidei; ecce apprehensio prima mediata solum concurrit ad primum meritum. ergo posset dari propter idem meritum, cuius est principium mediatum: vnde ergo probabitur esse contra rationem primi auxilij, quòd detur ex meritis: Et tamen Augustinus, & alij Patres pro certo supponebant, quiddam antecedit primum meritum non posse esse ex meritis.

Rationes item, quibus illud axioma probatur, aequè militant contra principium mediatum, & immediatum. Prima est desumpta ex repugnancia mutua.

43
Opinio ali.
quorum iur.
tutorum.

44
Auctoritatem
satisfaci.

45
Examinatur
rationes
contrariae.
Prima.

naturæ prioritatis inter veras causas reales, quam repugnantiam adstruit Aristoteles 5. *Metaph.* c. 11. ubi agens de prioritate naturæ, quam habet causa realis respectu sui effectus, dicit, illam consistere in independentia causæ ab effectu, & non e contra; sic enim ait, *Quadam verò sunt, quæ secundum naturam, & substantiam priora dicuntur & posteriora, quæcumque contingunt absque alijs esse, sita verò sine alijs minimè.* Quasi dicat, illud dicitur prius natura alio, quod concipitur existens præscindendo ab illo, & non e contra. quare ex mente Aristotelis repugnat mutua prioritas naturæ, quia si hoc esset posterius illo, iam non præscinderet in sua existentia ab illo, & per consequens non posset esse prius illo? Reperitur autem hæc prioritas naturæ solum inter causam realem, quæ verè causat secundum existentiam, & inter suum effectum: non verò inter alias causas improprias, qualis est causa finalis, quæ solum causat secundum esse intentionale, hoc est apprehensa ut possibilis; in hac enim causa non prærequiritur verum & absolutum esse ad causandum, & ideo finis non est prior natura medijs, sed potius posterior cum à medijs realiter producat. At verò meritum non causat ut possibile, sed ut existens. nam licet non requiratur existens de presenti, quando datur præmium potest enim præmium dari propter meritum præteritum, vel futurum; requiritur tamen omnino, quòd aliquando existat, & quòd prius cognoscatur existens, quam præmians velit dare præmium. Vnde quando meritum est præsens & tempore, quo adest voluntas dandi præmium, meritum habet veram prioritatem respectu illius voluntatis, quia mediat cognitio meriti, quæ antecedit voluntatem præmij; cognitio autem meriti, non est ante ipsum meritum, cum non sit causa meriti. Quòd autem meritum sit futurum, vel præteritum, parum refert. nam semper retinet eandem independentiam; & semper cognitio meriti futuri, vel præteriti est præsens, & prior, quam volitio præmij. Ergo de primo ad ultimum omne meritum habet talem prioritatem independentiæ à præmio, ut possit cognosci existens antequam sit voluntas præmij; & non possit e contra esse voluntas præmij sine cognitione meriti: & hinc fit, quòd principium meriti non possit esse præmium eiusdem meriti.

Hæc autem ratio tota probat etiam de principio mediato quocumque eiusdem meriti; si enim meritum est prius natura suo præmio. ergo cognoscitur existens independentem à præmio; ergo intelligitur habere suum esse aliunde, quam à præmio; ergo nec mediatè, nec immediatè pendet ab illo tanquam à principio: alioquin non potest cognosci existens independentem ab illo. Imò hoc ipsum argumentum probat, nec Christum, nec eius meritum posse cognosci futurum præscindendo à futuritione sui principij mediati. Nam quando meritum cognoscitur futurum antequam cognoscatur præmium, v. g. si cognoscatur à Deo futurum meritum Christi, antequam cognoscatur, Christum pendere à B. Virgine, vel ab Abrahamo, iam tunc cognoscitur Christus existens; ergo existens dependenter ab aliqua causa, vel prima, vel secunda; ergo iam cognoscitur operatura illa causa, de qua rursus idem probabitur. Si enim causa

Card. de Lugo de Incarnat.

Christi cognoscitur existens, iam cognoscitur futura, vel independentem, vel dependenter ab aliqua causa, & per consequens cognoscitur futura illa alia causa, quæ erit causa mediata Christi, & ita possumus repetere idem argumentum, donec veniamus ad Abrahamum, & probemus, illum etiam saltem in confuso cognosci futurum, quando cognoscitur Christus futurus; falsò ergo supponis, existentiam habere prioritatem in cognitione respectu sui principij mediati. nam idem argumentum quod probat meritum Christi in sua futuritione non posse cognosci præscindendo à cognitione principij immediati, & ideo non posse habere prioritatem respectu illius idem etiam probat, Christum futurum non posse præscindere à suo principio futuro, & per consequens non posse habere prioritatem independentiæ respectu illius, nec meritum Christi posse cognosci futurum independentem à principio ipsius Christi, cum meritum Christi non possit cognosci sine Christo futuro nec Christus futurus sine suo principio immediato, sicut nec meritum potest per te cognosci sine suo principio immediato.

Altera ratio, qua probatur, principium meriti non posse cadere sub idem meritum, est, quia omne meritum postulat pro præmio, aliquid aliud, præter id, quod merens iam censetur habere: sicut enim non bene præmiaretur merens, si computaretur illi pro præmio idem actus bonus, quo mereatur, ita ut virtus ipsa esset sibi tota merces, tunc enim nihil retribueretur pro obsequio: sic nec præmiaretur bene, si computaretur pro præmio aliquid, quod in ipsomet exercitio boni operis iam intelligitur haberi à merente, ut si computaretur pro præmio conservationis suæ substantiæ, vel vitæ, quam tunc habet, quando bene operatur; quia nec hoc modo ditor esset merens post operationem bonam, cum totum illud esse, & illa vita esset iam in bonis ipsius antecederet ad meritum. Debet ergo dari pro præmio aliquid supra totum id quod iam videtur esse in eius bonis, ut si aliquid plus habeat ratione boni operis, & obsequij præstiti: hinc fit, principium meriti non posse esse eiusdem præmium, quia, quando cognoscitur homo bene operans, iam cognoscitur habere illud principium, cum habeat meritum dependenter ab illo principio.

Hæc etiam ratio eodem modo probat de principio mediato, quòd non possit esse præmium boni operis, quia quando primum cognoscitur operans, & merens antequam præmiatur, iam cognoscitur habere illud, quod postea datur illi pro præmio: iam enim cognoscitur existens dependenter ab aliquo principio immediato, quod etiam dependeat ab alio, donec veniatur ad primum principium independens, nempe ad Deum; ergo dandò illi pro præmio, quod pendeat à tali principio mediato, non datur illi de nouo aliquid, quod non haberet antequam præmiaretur.

Dices, prius cognoscebatur quidem existens dependenter ab aliquibus principiis mediatis in confuso & disunctim, non tamen ab hoc principio determinato: quare potest dari pro præmio determinatio ad hoc, ut dependeat magis ab hoc principio mediato, quam ab alio, à quo posset pendere.

N Sed

47.
Ratio, eadem
da.

48
Euglio.

Excluditur.

Sed contrā, quia in primis hoc ipsum posset dicere de principio immediato, scilicet videri prius meritum futurum præscindendo à dependentia ab hoc, vel ab alio principio immediato, postea verò pro præmio dari determinationem ad hoc, vt pendeat potius ab hoc principio immediato, quam ab illo; eodem enim modo posset prius videri meritum futurum cum dependentia à principio immediato in confuso, sicut cum dependentia inconfuso à principio mediato, vt postea probabimus.

49
Instantia.

Deinde impugnatur à priori hæc solutio, quia, quamvis pro illo priori solum cognoscatur in confuso dependentia futura ab aliquo principio mediato; illa tamen confusio maxime in Deo cognoscente distinctissime omnia principia possibilis; à quibus illud meritum potest dependere, nihil aliud erit, quam disunctio inter omnia illa, ita vt pro eo priori videat Deus illud meritum habiturum existentiam dependentem, vel ab hoc principio mediato, vel ab illo, &c. designando omnia possibilis; hæc autem disunctio in tantum est vera, in quantum postea verificabitur ratione alicuius particularis determinati ex illis, quæ ibi includuntur; non potest ergo Deus ex illa præiudice moueri ad volendum dare id, ratione cuius verificabatur illa cognitio disunctiuæ. nam hoc esset dicere: quia hæc voluntas operatura est bene cum aliquo ex his duobus principiis mediatis, volo, quod operetur dependenter ab illo principio, quod re ipsa habebit: nam de facto solum habet istud determinatè, & Deus vult in præmium bonæ operationis quod habeat istud; ergo vult dare pro præmio illud, quod iam in confuso cognoscebatur habitura, licet pro eo signo non cognosceretur determinatè, sed disunctim. Hoc verò videtur esse contra rationem præmij, qui enim vult præmiare, vult dare aliquid supra id, quod iam habet merens; merens autem non habet re ipsa dependentiam à principio mediato disunctim, sed dependentiam determinatam à principio mediato determinato; ergo voluntas præmiandi, est voluntas dandi aliquid diuersum ab eo principio mediato, quod merens habuerit, quodcumque illud sit. Itaque licet pro eo signo solum prævideatur merens operaturus bene dependenter ab hoc, vel illo principio mediato: voluntas tamen præmiandi debet seruare suo modo eandem disunctionem, volendo dare illi aliquid præmium distinctum à principio, quod re ipsa habuerit, nimirum distinctum ab hoc principio si illud habuerit, vel distinctum ab illo si illud habuerit: alioquin non erit præmium distinctum, ab eo, quod merens iam habet.

50
*Declaratur
exemplo.*

Ad hoc autem declarandum est bonum exemplum relationis realis; nam de conceptu relatiui est, quod distinguatur à suo termino, & quamuis idem possit esse relatiuum ad terminum, & simul terminus alterius relatiui, adhuc participat conceptum illum relatiui, quia non debet distingui ab omni termino, sed ab illo, quem determinatè respiciat; ille enim conceptus communis est quasi disunctiuus, qui debet verificari, & determinari in singulis relatiuis determinatis respectu termini etiam determinati, quem habuerit; ita vt hoc relatiuum distinguatur ab hoc termino suo, & illud ab illo termino

suo, & sic de aliis. Sic etiam de ratione voluntatis præmiandi est velle dare aliquid supra id, quod habet merens; qui conceptus est communis, & disunctiuus; debet tamen verificari in particulari, & determinatè per aliquid determinatum, quod in particulari distinguatur ab illo, quod determinatè habebit hic merens; tanta enim distinctio debet esse inter præmium, & inter id, quod habet merens, quanta inter relatiuum, & suum terminum; nam qui præmiatur, fit realiter ditior, & per consequens debet addere aliquid realiter supra id, quod habet; non potest autem addere realiter, nisi id, quod additur, distinguatur realiter, & non solum secundum conceptus nostros magis, vel minus confusos, ab eo, quod habebat: debet ergo verificari illa vniuersalis postea in actu exercito, quatenus hoc quod determinatè accipit hic merens, differt realiter ab eo, quod determinatè habet iam ex parte principij; ad hoc autem non sufficit velle solum dare illi homini principium determinatum, postquam videtur habiturus hoc vel illud principium in confuso.

Confirmatur primò, & declaratur adhuc magis vis huius rationis, quia pro eo priori, pro quo videtur futurus Christus ante decretum Dei de tali, vel tali progenitore Christi videtur Christus futurus ex vi alicuius decreti, quo intenditur à Deo, & decernitur per modum intentionis, vt concedunt aduersarij. De illo ergo decreto peto, an sit voluntas etiam progenitorum Christi? Et quidem, si res attentè consideretur, negari non potest, quin per illud idem decretum Deus velit aliquo modo omnia etiam principia mediata Christi. Nam qui vult finem quem scit non posse acquiri, nisi per media, eo ipso vult omnia media necessaria ad illum finem; cum ergo Christus non possit existere nisi dependenter ab aliquo principio; consequens est, vt Deus volens Christum existere, eo ipso velit, quod dependeat ab aliquo principio, hoc est, vel ab ipso Deo solo, vel à Deo, & ab aliqua causa creata: vult ergo Deus per illud decretum saltem sub disunctione quod existat illa causa creata, de qua redit idem argumentum; nam illam etiam vult Deus, quod existat dependenter vel à solo Deo, vel ab alia etiam causa creata, de qua debet idem velle sub eadem disunctione, quare eo modo debet Deus velle omnes Christi progenitores per illud decretum; ergo non potest postea velle præmiare Christum dando illi dependentiam ab illis, vel ab aliquibus illorum: hoc enim esset dicere, quia video Christum existentem, & bene operantem dependenter vel à me solo, vel ab aliquibus progenitoribus; ideo volo dare illi pro præmio, quod operetur dependenter ab aliquibus progenitoribus, & non à me solo: quod quidem ex se videtur esse contra naturam præmij, semper enim oportet distinguere id, quod merens offert de se, & ex suis, ab eo, quod accipit à præmiante, vt constet quid, & quantum sit, quod accipit loco præmij. Non posset autem distingui, si non consideraretur merens iam dependens à suis principiis determinatis ante acceptionem præmij; nunquam enim scire posset, quid accipiat, tanquam præmium: nam si dicas, accipere pro præmio habere hunc progenitorem; contra hoc erit, quia iam

51
*Confirmatur
primò.*52
*Confirmatur
secundò.*53
*Confirmatur
terciò.*54
*Confirmatur
quartò.*55
*Confirmatur
quintò.*56
*Confirmatur
sextò.*

iam ante voluntatem, præmiandi prævidebatur pendens ab aliquibus principiis, ergo in confuso videbatur pendens ab hoc.

Dices, si non mereretur, non penderet ab isto. Sed contra: assigna ergo, à quo penderet tunc, si deesset hoc meritum; non enim poteris assignare à quo penderet sine meritis, cum pro illo priori non fuerit visus pendens ab alio: nunquam ergo scire poteris, quid, aut quantum fuerit lucratus hoc merito; ad hoc ergo ut id sciatur, oportet videre ante præmium, quid habeat ex se determinatè, & non solum in communi, & in confuso.

Confirmatur secundò, quia si semel admittis, sufficere illam confusam cognitionem ante voluntatem præmiandi, sequitur, (ut supra insinuavi) (posse idem dici de principio immediato meriti, imò de ipso merito, quòd scilicet utrumque possit esse præmium eiusdem meriti. Potest enim Deus decernere per modum intentionis, quòd Petrus cum aliquo auxilio gratiæ eliciat cras actum contritionis, non determinando tamen, quod auxilium, vel quem actum determinatum habiturus sit; tunc autem prævidens iam Deus, Petrum cras certissimè habiturum actum contritionis dependentem ab aliquo gratiæ auxilio, poterit ex hac prævisione moveri ad dandum illi tale auxilium, cum quo talem actum contritionis eliciat, & hoc ipsum velle quasi præmium illius actus boni in confuso præiuli.

Dices, repugnare hoc, quia non potest præmiari actus bonus in communi, aut in confuso, sed debet præmiari hoc meritum ut tale est, & per consequens debet prævideri hoc meritum determinatum ante voluntatem præmiandi.

Sed contra, quia, si aliquis sciat, Petrum fecisse aliquod opus bonum in confuso, licet non sciat in particulari, quale fuerit, poterit velle illum præmiare; sicut è contra, si sciat Petrum commississe aliquod graue delictum, poterit velle illum punire, licet ignoret, quale fuerit determinatè, & in particulari. Sic enim confessarius, cui penitens fatetur, se commississe aliquod peccatum mortale in communi, licet oblitus fuerit eius speciem, poterit, & debet imponere illi penitentiam pro tali peccato; ergo cognitio illa confusa de actu contritionis futuræ sufficeret, ad volendum dare Petro præmium aliquod pro illo; ergo ex eo capite non repugnaret, quòd daretur pro præmio illius tale auxilium determinatè, vel quòd fieret talis actus determinatè.

Repugnat tamen, (ut dixi) ex alio capite, nimirum, quia, siue meritum cognoscatur in confuso, siue determinatè, non potest præmiari designare pro præmio aliquid, quòd non distinguatur ab illo merito determinatè sumpto, & ab omnibus illis etiam determinatè consideratis, quæ merens habeat ex se, & independentè à præmio, quæ ratio tam militat circa principium immediatum meriti, quàm circa immediatum, ut patet, atque ideo, vel de utroque probat, vel de neutro.

Dices, hanc nostram rationem habere instantiam contra nos in iis; quæ supra docuimus disp. 6. sect. 1. ubi diximus, aliquando non dari augmentum intensum gratiæ præcedentis pro

præmio operis præsentis, sed mutari potius gratiam totam præcedentem in aliam perfectionem entitativè, in quo casu non distinguitur id, quòd datur pro præmio; ab eo, quòd homo habet ex suis independentè à præmio. nam illa gratia, quæ de nouo datur, eadem datur pro gratia præcedenti, & pro præmio nouo; ergo non est necesse, quòd præmiari videat prius determinatè, quid homo habeat in suis independentè à præmio, ut addat aliquid realiter distinctum.

Respondetur, in illo etiam casu distingui id, quòd datur pro præmio ab eo, quòd homo habet sine eo præmio. nam antecedenter ad meritum intelligitur homo cum iure determinato habendam tantam, & talem gratiam, quam antea habebat; quæ quidem gratia determinatè distinguitur ab ea, quam postea habet, atque idèd scimus, quantum acceperit pro præmio illius actus, & quo excessu factus fuerit locupletior in nostro autem casu, si solum scimus in confuso, Christum habere progenitores aliquos, postea verò scimus determinatè habere istos, non possumus scire quid, aut quantum lucratus fuerit ex illo merito.

Instabis, posse hoc cognosci, comparando hæc duo, scilicet habere ius ad aliquos progenitores, vel habere istos optimos determinatè; nam proculdubio plus valet hoc secundum, moraliter loquendo; sicut si aliquis haberet ius ad aliquem magistratum in confuso, Princeps verò pro nouis meritis determinaret, ut fieret supremus gubernator, aut Præses; hic certè sufficienter præmiaretur, quia multo plus valet hoc munus, quàm illud ius ad aliquem magistratum in confuso; ergo similiter in casu nostro poterit præmiari meritum Christi dando illi tales progenitores, quòd quidem moraliter plus valet, quàm habere ius ad aliquos in confuso.

Respondetur, esse discrimen inter hos duos casus; nam in illo de habente ius ad aliquem magistratum in confuso, intelligitur bene ille homo antecedenter ad meritum existens cum illo iure, & sine aliquo alio iure; quare distinguitur id, quòd datur illi ab eo, quòd prius habebat. At verò in nostro casu, Christus merens non potest intelligi existens cum iure solum ad progenitores aliquos in confuso; nemo enim potest determinatè existere quin dependeat determinatè ab aliquibus causis determinatis; non ergo potest intelligi cum eo, quòd tunc habet, nisi intelligatur dependens à determinatis progenitoribus; si ergo intelligitur dependens in confuso ab aliquibus; non ideo est, quia ipse tunc non habet antecedenter ad meritum, nisi ius ad progenitores in confuso, sicut ille alius solum habet ius ad magistratum in confuso; sed quia per illum actum nondum cognoscitur determinatè totum, quòd re vera habet determinatè antecedenter ad meritum; quòd autem id non cognoscatur determinatè, non sufficit ad hoc, ut possit illa determinatio dari pro præmio. nam præmium operis debet esse non solum aliquid supra id, quòd cognoscimus per cognitionem confusam in merente, sed supra id etiam, quòd cognosceretur, si cognosceretur omne illud, quòd determinatè habet merens re ipsa antequam mereretur; alioquin enim non fiet

locupletior ex merito, si non addit aliquid supra id totum, quod re vera habet determinare ante meritum, & premium. Habemus ergo ex dictis, non minus repugnare, quod principium mediatum meriti sit etiam premium, quam principium immediatum: atque ideo si per meritum non potuit Christus mereri principium immediatum ipsius meriti, sic nec potuisse mereri principium immediatum sui, quod esset principium mediatum meriti.

SECTIO VI.

Referuntur, & impugnantur alia dua recentiorum sententia.

56
Aliquorum recentiorum sententia.

Autori non satisfaci.

Propter hæc recentiores aliqui ponunt Christi humanitatem productam fuisse duplici actione adequata. Quartum altera erat à solo Deo, & ex vi huius prævidetur Christus operans, & merens gratiam Virgini, & Patribus; qui postea merentur adscribi in Christi progenitores, & tunc Virgo per secundam actionem concurrat ad eandem Christi generationem. Hoc etiam effugium displicet ex duplici capite. Primo, quia licet demus, posse dari diuinitus duas actiones adequatas respectu eiusdem termini; ceterum vix potest concipi, quomodo secunda actio possit provenire ab eodem termino efficienter, physice, vel etiam moraliter; ex hoc enim iam fieret, quod idem terminus in eodem instanti esset causa sui ipsius physica, vel moralis; quod in materia de Eucharistia latè impugnauimus. Christus autem in prædicto casu, ut terminans vnā actionem meretur mediātē produci per aliam actionem in eodem instanti, quia meretur gratiam, qua Virgo meretur secundam actionem; ergo Christus penderet mediātē à se ipso, &c.

57

Secundo displicet, quia non est utilis illa duplex actio adequata ad saluandum Virginis meritum; ad hoc enim solum requiritur prævidere Christum merentem in aliquo tempore independentē à Virgine; & quidem hoc meritum Christi, (ut supra dicebam) non tam debet considerari in primo instanti suæ conceptionis, quam in tempore passionis; Christus enim per passionem meruit potissimè gratiam, & sanctitatem Virginis; ergo quod Christus terminauerit in conceptione duas actiones adequatas, parum refert ad præsens institutum. nam ij auctores, licet pro illo primo instanti ponant duas actiones; pro reliquo tamen tempore vitæ ponunt vnā à Deo conseruatiam Christi; ergo hæc satis erit, ut potuerit prævideri Christus merens gratiam Virginis, licet in conceptione non fuerit duplex actio, vel si hæc postea non sufficit non magis sufficit, eo quod in conceptione præcesserit duæ nisi per totam vitam aliæ duæ continuentur.

58
Obiectio P. Hericæ.

P. Hericæ 1. part. disp. 29. c. 4. num. 41. ex his duabus rationibus, quibus olim impugnauimus eam sententiam, utitur quidem posteriori, mihi que tacito nomine tribuit solum priorem desumptam ex eo, quod Christus causeret se ipsum, eamque reicit tanquam frigidam, & leuem; quia qui meretur (inquit) actionem, qua producit terminum, non dicitur semper mereri terminum, vel causare terminum. nam Patres antiqui me-

rendo accelerationem incarnationis, mererent actionem illam, qua produceretur Christus in tempore illo antecedenti, & tamen non dicuntur meruisse incarnationem, aut existentiam Christi simpliciter, sed solum existentiam Christi tali tempore, quia nimirum iam supponebatur Christus simpliciter futurus independentē ab eorum meritis; ergo similiter Christus merens secundam actionem terminatam ad se, non dicitur meruisse suam existentiam, quæ erat terminus illius actionis, sed solum, quod existeret dependentē à tali actione; quia nimirum existentia Christi iam supponebatur ante illam secundam actionem independentē ab eo merito: quando autem terminus supponitur existens, tunc, qui meretur actionem, non dicitur mereri terminum simpliciter, & absolute.

Mihi, cum pace huius auctoris adhuc illa prior ratio non apparet adeò levis, & frigida, sed grauis, & efficax. Non enim video, quomodo possit aliquis causare verè, & propriè actionem in genere causæ efficientis, quin causet simpliciter terminum illius actionis; & quidem ad hominem poterit hoc facile probari. nam licet Christus supponeretur iam existens, per priorem actionem antequam poneretur illa posterior actio ex meritis Christi, adhuc quando illa secunda actio intelligitur posita, qua idem Christus dependet à B. Virgine; tunc B. Virgo non solum dicitur causa illius actionis, nec solum dicitur causa, quod Christus dependeat ab ipsa, ut à matre, sed dicitur etiam simpliciter, & absolute causa ipsius Christi, non enim esset simpliciter mater, nisi simpliciter generaret, nec simpliciter generaret, nisi simpliciter produceret, & causeret Christum; ergo hoc, quod est, terminum præcedere, & intelligi existentem ante secundam actionem, non tollit, quod ille, qui est causa secundæ actionis, dicatur simpliciter causa termini producti per illam actionem. Si ergo Christus est etiam causa meritoria illius actionis, dicitur etiam causa meritoria termini eiusdem actionis.

Ratio autem à priori est, quia non est alius modus cauendi terminum, nisi quatenus causatur eius actio; nec ignis aliter causat calorem, nisi causando calefactionem terminatam ad calorem. Repugnat ergo, quod ponatur totum id, à quo agens denominatur causare terminum, & non ponatur denominatio causantis terminum. nam, ut alibi ex professo probabimus, repugnat poni totum id, quod intrinsecè componit aliquem effectum formalem, & non poni effectum formalem: hic autem effectus formalis, seu hæc denominatio, qua hoc agens dicitur nunc causare hunc terminum; provenit adequatè ab hac actione terminata ad hunc terminum; ergo quoties intelligitur in rerum natura hæc eadem actio terminata ad hunc terminum, intelligitur hoc agens causare hunc terminum: sed licet terminus supponatur terminans aliam actionem, adhuc ponitur hæc actio terminata ad hunc terminum; ergo ponitur totum id, à quo proveniebat formaliter illa denominatio, & per consequens hoc agens dicitur simpliciter producere, & causare hunc terminum.

Dices, causare hunc terminum non esse solum poni hanc actionem terminatam ad illum terminum,

59
Refutatur.

60
Definitur ratio à priori.

61
Effugium.

terminum, sed poni hanc actionem, & non supponi aliam terminatam ad eundem terminum: ex defectu ergo huius negationis, non daretur tunc illa denominatio, quamvis ponatur eadem actio.

Sed contra hoc est primò, quia, si hoc verum esset, sequeretur B. Virginem non esse verè causam, & per consequens non esse genitricem Christi per illam secundam actionem, ut vidimus; quia tunc, licet adesset actio ipsius in filium, deesset tamen illa negatio alterius actionis prioris, terminata ad eundem terminum: consequens autem non conceditur, cum quibus disputamus.

Secundò reicitur, quia causare terminum, non est prædicatum negatiuum, sed omnino positivum, quo dicitur hoc agens positivè producere, & dare esse positivum alicui; ergo manentibus iisdem omnibus positivis, debet manere idem prædicatum positivum producentis, & causantis terminum, licet desit aliqua negatio. nam per illam negationem non poterat positivè causari terminus: saltem loquendo positivè, & realiter verum erit, quòd tam realiter & verè causatur terminus per illam secundam actionem ab agente, quàm si esset illa sola sine consortio alterius actionis.

Dices iterum, hoc esse peculiare in causa metitoria, ut non dicatur mereri terminum, sed solam actionem, quando terminus supponitur iam existens per aliam actionem; quia premium, ut supra diximus, debet esse aliquid supra id, quòd merens iam habet: cum ergo iam Christus habeat aliunde suam existentiam, non tamen habeat secundam actionem terminatam ad eandem existentiam; poterit quidem mereri, tantum premium, non suam existentiam, quam iam habet, sed secundam actionem, & dependentiam, quam nondum intelligitur habere.

Sed contra quia in primis hoc ipso argumento probatur, non posse mereri illam secundam actionem, eo quòd repugnet mereri productionem termini, & non mereri terminum; neque enim aliter meretur Christus gratiam, quæ nobis datur, quàm merendo, quòd producatur in nobis illa gratia, seu merendo actionem Dei terminatam ad gratiam; nec potest non mereri gratiam si meretur, quòd fiat gratia; ergo merendo secundam actionem, meretur in rigore terminum. Probatur consequentia, quia, qui agit physicè secunda illa actione verè causat terminum, ut vidimus, ergo, qui meretur illam secundam actionem, verè causat meritorie terminum, ille enim causat meritorie terminum, qui causat meritorie, quòd alius producat terminum, quia non potest aliquis mereri immediate ipsum terminum, sed mediante actione, ita ut immediate solum mereatur actionem, qua fit terminus. Cæterum, quid sit de hoc, an ille dicatur mereri terminum; negari tamen non potest illum, qui meretur secundam actionem, concurrere aliquo modo ad ipsum terminum: nam sicut causa physica actionis non potest non denominari per ipsam causam terminini; ita, qui causat moraliter illam actionem, non potest non habere aliquem influxum in terminum. ille enim causando actionem, dicitur causare productionem termini. Ergo est causa, quòd fiat terminus; ergo est causa, quòd terminus accipiat esse; ergo dat aliquo-

modo esse termino, & per consequens aliquo modo causat terminum. nam causare, est dare esse & eo modo, quo aliquid dat esse, debet causare: sed Christus tunc causat moraliter, quòd detur esse suæ humanitati per secundam actionem; ergo causat moraliter ipsam humanitatem.

Nec obstat exemplum, quòd pro se offerebat ille auctor de Patribus antiquis, qui meruerunt productionem Christi, merendo accelerationem ipsius, & tamen non dicuntur meruisse simpliciter incarnationem, vel existentiam Christi. Respondetur enim in primis, si exemplum aliquid probat, probaret etiam B. Virginem non esse causam sui Filij, ut vidimus. nam ante eius influxum supponebatur per se existens per aliam actionem. Deinde dicimus, Patres antiquos, si meruerunt accelerationem Incarnationis, habuisse proculdubio causalitatem in ipsam Incarnationem, ut probat argumentum factum, neque enim potuerunt causare actionem, quin causaret etiam terminum illius actionis. Non tamen dicuntur communiter meruisse simpliciter Incarnationem, sed accelerationem; quia, ille solum dicitur mereri simpliciter Incarnationem, qui meretur primum esse, quòd Incarnatio habuit in mente diuina, non, qui meretur extensionem, seu replicationem eiusdem Incarnationis pro aliis temporibus. Sicut etiam in genere physico, illi causæ simpliciter tribuitur effectus, quæ illum primò introducit, non illi, quæ postea pro aliquo tempore conservat, licet negari non possit, causam etiam conservatiuam habere veram causalitatem, & influxum, non solum in actionem conservatiuam, sed etiam in terminum ipsius. Sic meus Prælator dicitur causa simpliciter, quòd ego legam in schola, non verò qui curam habet horologii, licet ipse fortasse sit causa, quòd lectio diutius protrahatur, & per consequens conservet lectionem per aliquod tempus. Sic etiam si Medicus venit in urbem, ut adsit Pontifici ægrotanti, & eo iam benevalente adhuc recreationis gratia maneat per unum diem, non dicitur simpliciter recreatio causa, quòd ille fuerit Romæ, sed quòd aliquantulum diutius fuerit. Sic etiam Patres antiqui non dicuntur simpliciter meruisse aduentum Filij Dei in mundum, seu, quòd Christus fuerit in hoc modo; sed quòd citius fuerit, quia nimirum ante illorum merita iam supponebatur Christus futurus in mundo, & iam prævidebatur primum esse Christi; ipsi autem fuerunt, quasi causæ conservantes, seu protrahentes aliquantulum illud esse à parte ante, ita ut inciperet aliquantulum prius secundum durationem, quare non dicuntur simpliciter meruisse Christum, sed extensionem Christi secundum durationem sicut causa conservans extendit terminum ad aliud novum tempus; sed tamen re vera, sicut causa conservans habet veram causalitatem etiam in terminum, ita illi debuerunt habere aliquam causalitatem moralem in terminum, nempe in Christum.

Dices, ergo nec B. Virgo dicitur simpliciter in illa sententia produxisse Christum, sed solum sua actione accelerasse existentiam Christi: nam sicut Patres non dicuntur meruisse Christum simpliciter, eo quòd iam supponebatur primum esse Christi in præuisione Dei, & illi solum

64

*Refutatur al-
latum exem-
plum ab He-
rici de Patri-
bus antiquis.*

65

Insistunt.

lūm obtinuerunt, quodd illud esse extenderetur à parte ante ad aliquod tempus; ita ante actionem B. Virginis iam supponebatur in praeuisione Dei primum esse Christi independentem ab ea actione, vt postea dicemus, & per consequens beata Virgo solum fecit, quodd illud esse Christi inciperet antea, & extenderetur ad tempus anterius; ergo non dicitur simpliciter sua actione causasse Christum, sed extendisse eum ad aliud tempus.

66
Reiicitur.

Respondetur negando sequelam. Ratio discriminis desumitur ex differentia causae physicae & causae moralis, seu intentionalis. nam causa physica tunc dicitur causare effectum, quando causat primum esse physicum, quod habet ipsa effectus, & primo ponit effectum in rerum natura. Sic B. Virgo causauit primum esse physicum, quod in ordine physico habuit Christus, & primo posuit Christum à parte rei: causa verò moralis tunc dicitur simpliciter causare effectum, quando causat primum esse ipsius effectus in esse intentionale: cum enim solum causet mouendo intellectualiter, illa dicitur causare effectum, quae primò ponit effectum in voluntate operantis; quando autem inuenit iam effectum positum in voluntate operantis; tunc non dicitur producere, sed conseruare, vel extendere effectum. Sic se habuerunt Patres antiqui, qui priusquam mouerent Deum suis meritis, inuenerunt iam Christum in voluntate Dei volitum, & decretum; quare solum potuerunt concurrere ad extendendum illud esse Christi pro aliquo tempore anteriori, & ideo non dicuntur meruisse simpliciter Christum. Sicut in exemplo posito, si medicus venturus in urbem causa Pontificis, anticipet aduentum per vnum diem causa amici, non dicitur simpliciter motus ab amico ad veniendum in urbem, quia aduentus iam erat in voluntate medici ante illud motuum. Causa autem physica tunc dicitur simpliciter causare effectum, quando non inuenit effectum physicè à parte rei, & ideo sub hac duplici consideratione B. Virgo diuersimodè comparatur ad Christum. Nam quatenus fuit causa moralis per sua merita, non dicitur simpliciter causa Christi, sed accelerationis; quatenus verò fuit causa physica, dicitur causa simpliciter Christi. Quod idem de antiquis Patribus cum proportionem dici potest. nam quatenus fuerunt etiam causae morales, non dicuntur meruisse Christum, sed accelerationem: quatenus verò habuerunt concursum physicum mediatum, ij scilicet, qui fuerunt Christi progenitores, dicantur simpliciter causae mediae Christi. Ceterum in rigore loquendo tam ipsi, quam beata Virgo causando moraliter accelerationem, habuerunt (vt dixi) eodem modo causalitatem in terminum actionis, scilicet in Christum, licet propter rationem supra positam, non dicantur vt sic meruisse Christum simpliciter, & absolute, eo quodd inuenerunt iam illum positum in decreto Dei, nec mouerunt Deum ad illum primò ponendum, sed ad extendendam Christi durationem. Hoc tamen non tollit, quodd sicut causa conseruans, licet non tribuatur illi ita simpliciter effectus, ac tribuitur generantis; adhuc tamen habet veram prioritatem respectu rei conseruatae: ita causa moralis merens

conseruationem, vel extensionem eiusdem termini ad aliud tempus, licet ipsa, non dicatur mereri substantiam rei, adhuc in rigore habeat eandem prioritatem, quam habet causa moralis merens primum esse eiusdem termini.

Instabis tamen adhuc, quia iuxta hanc doctrinam beata Virgo concurrens per secundam actionem ad generationem Christi, quem iam inueniret productum per primam, non dicitur simpliciter causa Christi; diximus enim, in ordine physico illam solum dici simpliciter causam rei, quae non inuenit rem positam physicè à parte rei: in hoc casu beata Virgo iam inuenit Christum physicè à parte rei antequam ad illum concurrat; ergo non dicitur simpliciter causare Christum.

Respondeo, hanc obiectionem probare nostrum intentum, scilicet non bene constitui illas duas actiones in eodem instanti reali cum successione naturae inter illas. nam qui agit per secundam, non dicitur simpliciter causare terminum; & tamen B. Virgo supponitur ita concurrere, vt verè, & simpliciter dicatur causa sui filij, & generasse filium, sicut ceterae matres; & quidem licet detur posse vnum terminum produci simul per duas actiones adequatas, & totales à duplici agente totali, (quod non caret difficultate) ceterum ponere illas duas actiones cum ordine naturae inter se, ita vt vna sit prior natura, quam altera, videtur omnino repugnans, quia iam idem terminus esset prior se ipso, vt vidimus. Quare ego nullo modo admitto illum casum possibilem: eo autem casu posito videtur ex vno capite sequi B. Virginem concurrentem per illam secundam actionem non dicendam causam simpliciter filij, quia nimirum iam inueniret illum positum in rerum natura, & per consequens non generare illum, quia generatio non supponit id, quod generatur: illa autem actio supponit Christum. Ex alio tamen capite sequitur, etiam per illam actionem B. Virginem dicendam causam simpliciter, & generare filium; quia reuera illa actio non est conseruatio. nam conseruatio supponit terminum exstitisse pro duratione reali antecedenti; ergo esset prima productio: prima, inquam, non prioritatem naturae, sed temporis, quatenus nullam supponeret priorem tempore: omnis autem actio, quae non est conseruatio, dicitur productio: vnde ij qui ponerent illam duplicem actionem, loquerentur proculdubio hoc modo, & ad obiectionem responderent, illud agens in ordine physico dici simpliciter causare terminum, qui non inuenit terminum positum tempore, vel instanti praecedenti. nam, licet inueniat illum positum pro priori naturae, id non tollit quodd existentia, quam dat termino sit simpliciter prima; cum sit existentia pro primo instanti reali suae durationis: causa autem quae dat primum esse rei, dicitur simpliciter illam producere, & causare.

Obiicit secundò idem auctor ibidem contra illam nostram rationem aliud exemplum Christi, qui meruit suam secundam praesentiam, quia ipse posuit fuit sacramentaliter sub speciebus panis; meruit ergo, quodd ipse existeret per secundam praesentiam in secundo spatio, non tamen dicitur mereri suam existentiam, sed existens

67
Alia instans.

Refellitur.

69

70

68

Obiectio p. runda. P. Henck.

sentiam in illo spatio; ergo similiter licet mereatur secundam actionem ad suam existentiam terminatam, non ideo dicitur mereri suam existentiam, sed solum mereri, quod existat per secundam actionem?

Respondetur facile, exemplum esse longè diuersum, nam qui causat etiam physicè vibrationem, nullo modo causat existentiam corporis vibricati, cum vibricatio non sit ipsum fieri corporis, sed alius terminus diuersus, sicut calor, aut frigus; quare, sicut qui causat calorem vel frigus, facit quòd corpus existat calidum, vel frigidum, non tamen, quòd corpus existat; ita, qui producit vibrationem, facit, quòd corpus existat hic vel illic; non tamen, quòd existat. At verò actio est ipsum fieri sui termini; quare repugnat, quòd ego sim causa actionis, qua fit Petrus, quin eo ipso sim causa, quòd Petrus fiat, & per consequens sim causa, quòd Petrus accipiat esse, quia fieri est accipere esse; unde etiam sum causa aliquo modo Petri, quia causare Petrum, est facere, quòd Petrus habeat esse, ut supra vidimus: qui autem causat actionem, facit, quòd Petrus habeat esse per illam actionem; ergo aliquo modo concurrat ad ipsum esse Petri, & non solum ad esse actionis.

69 Hoc eodem argumento probaui olim in materia de Eucharistia non posse corpus Christi existens per actionem; qua conseruatur à solo Deo, habere secundam actionem, qua idem corpus Christi producat seipsum in sacramento Eucharistiae, nec etiam posse tunc causare moraliter illam secundam actionem, quia iam idem corpus Christi esset causa sui ipsius in eodem instanti reali, & præcederet seipsum vera prioritate. Hanc nostram rationem alij Theologi, qui postea de eodem puncto tractarunt, approbarunt quidem quoad causalitatem physicam; quia inter causam physicam, & effectum; debet esse omnino distinctio realis; quoad causam verò moralem non consentiunt, quia negari non potest, quòd aliquis possit esse causa moralis sui ipsius; nimirum Petrus nunc existens potest petere à Deo conseruationem sui craftinam; est ergo idem Petrus causa moralis suae conseruationis, & per consequens causa moralis sui ipsius; cur ergo non posset etiam nunc impetrare à Deo secundam actionem terminatam ad sui existentiam, sicut potest impetrare à Deo sine inconuenienti actionem craftinam terminatam ad se ipsum? Et sic itaque dicunt, Christum potuisse moraliter causare secundam actionem, qua produceretur eius substantia in Eucharistia.

70 Pro nunc omittimus id, quod pertinet ad productionem substantialem corporis Christi in Eucharistia, de hoc enim dicemus in suo tractatu. Nunc solum dicimus, discrimen illud inter causam moralem, & physicam, non videri verum; nec exemplum, quod affertur de conseruatione craftina, quam potest Petrus hodie mereri aliquid conducere; imò posse idem exemplum contra eius auctores retorqueri. nam licet physicè non posset aliquis nunc existens producere suam conseruationem craftinam, potest tamen nunc physicè disponere ad suam conseruationem craftinam, nimirum cibo, vel potu, aut medicina aliqua, producendo in se tale temperamentum physicum, quo physicè protrahatur in

longum eius vita; hinc tamen non licebit arguere, quòd possit aliquis nunc physicè concurrere dispositiue ad suam productionem praesentem, vel ad conseruationem, qua nunc conseruatur; ergo licet aliquis possit nunc mereri suam conseruationem craftinam, non licebit colligere, quòd possit etiam nunc mereri suam productionem, vel conseruationem praesentem, & esse nunc causa moralis sui ipsius. Probo consequentiam, quia sicut tu ex eo, quòd possit aliquis nunc mereri suam conseruationem craftinam; colligis, non requiri distinctionem inter causam moralem, & effectum, atque adeò posse idem causare seipsum etiam pro eodem instanti sic ex eo, quòd possit aliquis hodie existens causare dispositiue suam conseruationem craftinam, colligo ego, non requiri distinctionem inter causam dispositiuam, & effectum; ergo inde etiam potest colligi, quòd possit aliqua causa nunc dispositiue concurrere ad suam productionem, aut conseruationem praesentem. Vel si hic non valet ille modus arguendi, nec etiam valebit in primo casu de causalitate morali.

Idem argumentum fieri potest in causa physica mediata, non enim repugnat saltem diuinitus quòd aliquis sit causa physica mediata sui ipsius, v. g. quòd Petrus nunc generet filium, à quo post aliquot annos idem Petrus iam mortuus reproducatur, in quo casu Petrus dicitur causa mediata sui ipsius; & tamen hi auctores non concedunt posse in eodem instanti reali aliquem esse causam mediatam physicam sui ipsius, ita ut accipiat nunc esse ab eo, cui nunc physicè dat esse; ergo repugnantia non provenit præcisè ex distinctione requisita inter causam, & effectum utcunque, (nam idem potest esse causa mediata sui ipsius) sed ex distinctione requisita inter causam, & effectum praesentem, quando causa operatur, ut existens; dico, quando operatur ut existens, ut excludam causam finalem, & exemplarem, & alias similes, quae non sunt rigorosae causae, nec causant prout existentes, sed prout possibiles; at verò causa illa, quae operatur, ut nunc existens, non potest nunc habere causalitatem mediatam, vel immediatam respectu sui ipsius.

Rationem autem huius repugnantiae omnes debemus reducere ad prioritatem, quam debet habere causa illa, quae prout existens nunc causat aliquem effectum; nam eo ipso, quod intelligitur nunc existens, antequam intelligatur effectus, non potest villo modo mediata, vel immediate, physicè, vel moraliter accipere, nunc idem esse ab eodem effectum, quia sequeretur esse priorem, & non esse priorem suo effectum: esse quidem priorem, quia omnis causa realis est prior effectum, quatenus intelligitur existens nondum intellecto effectum; deinde sequitur, non esse priorem; quia prioritas hæc causalitatis non solum dicit, quòd hoc intelligatur independentè ab illo, sed quòd illud non possit intelligi sine hoc, nec independentè ab hoc. nam Angelus intelligitur independentè à materia prima, & tamen non habet hanc prioritatem respectu materiae primae, quia nimirum materia prima non debet intelligi dependentè ab Angelo, sed potest etiam intelligi sine illo, & dum materia non habet posterioritatem, Angelus non potest habere prioritatem; utrumque ergo requiritur

71

72

quiritur ad prioritatem naturæ, quodd scilicet istud possit intelligi existens sine illo: non verò e contra illud sine isto. In casu autem posito, si Petrus, v. g. dependeret ab aliquo effectu, quem causat in eodem instanti; ille effectus esset vera causa Petri, & per consequens esset prior natura illo; ergo posset intelligi independentem à Petro; ergo non esset posterior Petro, & per consequens Petrus non esset prior natura illo effectu, quia ubi non est posterioritas ex parte effectus, non potest esse prioritas ex parte causæ, vt vidimus: sequeretur ergo, Petrum esse priorem, & non esse priorem illo effectu, à quo pro eodem instanti acciperet esse.

73
Eusio.

Dices, ponamus Petrum, & Paulum singulos productos à Deo singulis actionibus adequatis; tunc singuli pro eo signo concipiuntur existentes independentem alter ab altero; pro posteriori autem signo Deus assumat Petrum ad causandum Paulum per secundam actionem adequatam, & Paulum ad causandum similiter Petrum per aliam actionem adequatam, tunc quilibet illorum prout productus per primam actionem intelligitur prior altero, prout productus per secundam actionem, & hoc modo cessant omnia inconuenientia; præsertim, si singuli concurrant solum vt causæ morales ad merendam secundam actionem, prout hi auctores volunt, concurrere Christum ad actionem Eucharisticam terminatam ad existentiam sui corporis.

74
Præcluditur.

Respondetur in primis hoc non solum probare de causalitate morali, sed etiam de physica; si enim semel intelligitur causa moralis causans secundum existentiam, quam nunc habet, aliquem effectum, à quo eadem existentia nunc causetur, poterit etiam intelligi de causa physica, quia causa etiam moralis taliter causans habet veram prioritatem independentem ab effectu; Christus v. g. merens secundam actionem, pro eodem instanti terminatam ad suam existentiam intelligitur existens independentem à voluntate præmiantis, quia Deus vult dare illi eam secundam actionem, cum moueat Deum ad habendam eam voluntatem, & rursus illa voluntas, cum sit causa eiusdem Christi per secundam actionem debet intelligi existens independentem à Christo, qui est eius effectus: hoc autem non potest contingere, quia voluntas illa dependet à Christo merente illam, & præiusto vt existente; ergo non potest intelligi illa voluntas existens independentem à Christo: vides itaque, eandem difficultatem esse, quoad hoc in causa morali, & in causa physica; ergo cum hi auctores concedant, non posse aliquam causam physicam concurrere ad secundam actionem respectu sui, deberent id etiam dicere de causa morali.

75
Respondetur
obis. Thom.

Nunc ad obiectionem factam dicimus, repugnare, illum, qui pro priori naturæ supponitur existens dependentem à causa adequata; existere rursus pro signo posteriori, per aliam secundam actionem dependentem à suo effectu; quia existere per illam secundam actionem, est accipere esse ab illa alia causa: nemo autem potest accipere id, quod tunc iam supponitur habere; nam sicut in moralibus non potest aliquis accipere validè rem suam ab alio; quia id, quod meum est magis meum esse non potest, vt traditur in l. neque pignus 46. ff. de regulis iuris

sic in physicis non intelligitur, quomodo possim ego accipere ab aliquo id, quod iam nunc supponor habere, possum quidem ego id, quod nunc habeo, accipere ab alio in crastinum, & erit contractus validus, vt notat ibi glossa, & habetur in aliis iuribus; ceterum accipere illud pro tempore presenti non possum: qui enim nihil plus habet quam antea habebat, nihil prius accipit, & qui me ditiores non reddidit, nihil mihi dedit. Denique ex illo casu sequeretur, Petrum esse priorem se ipso, quia Petrus esset causa Pauli, ergo esset prior natura Paulo, hoc est, independentem à Paulo, & ab omnibus qui à Paulo penderent: sed Petrus ipse dependet etiam à Paulo, vt supponitur; ergo Petrus esset prior se ipso, & posset intelligi existens sine se ipso; in hoc enim consistet illa prioritas naturæ.

Dices, esset independentem à seipso prout terminante actionem Pauli.

Effugium.

Sed contra, quia Paulus (vt diximus) non solum est causa actionis, sed termini etiam, qui est ipse Petrus; ergo Paulus est prior, seu independentem ab actione sua, & à termino, nempe à Petro; ergo Petrus debet etiam esse independentem à Paulo, & ab omnibus, quæ à Paulo dependens, inter quæ numeratur ipse Petrus; ergo debet esse independentem à se ipso, hoc est poterit intelligi sine ipso, quod ex terminis repugnat: Constat ergo ex dictis, illam primam rationem, qua impugnauimus illam sententiam, & duplicem actionem, ex eo, quod Christus diceretur causa sui ipsius, non esse leuem, sed solidam, & fundatam in principiis communiter receptis, & in doctrina communi de dependentia, & prioritate inter causas, & effectus.

76
Illa ergo sententia omissa, ipse P. Herizè vbi supra num. 44. & 45. paululum tandem ab ea discedit: dicit enim Christi humanitatem productam fuisse in primo instanti ex vi duplicis decreti diuini executiui, quorum vno Deus voluit subire munus causæ primæ, & secundæ; altero autem voluit subire munus causæ primæ, sinendo B. Virginem concurrere vt causam secundam: horum quodlibet erat decretum sufficiens, & adequatum ad existentiam Christi: sed non ideo ponit duas actiones intrinsecas in Christo, existimat enim probabile, quodd actio Dei sit in Deo actiue; quare ipsum decretum diuinum erit actio virtualiter transiens. Hinc fit, Christum primo instanti habuisse suum esse independentem à B. Virgine ex vi illius decreti, quo Deus voluit concurrere vt causa prima, & secunda, atque adeo Christum vt sic existentem potuisse mereri gratiam suis progenitoribus, qua mererentur secundum Dei decretum concurrendi cum B. Virgine vt causa secunda. Ceterum, in reliquo vitæ tempore dicit, conseruatum fuisse Christum non per duplex, sed per vnicum Dei decretum, quo Deus volebat Christum conseruare, tum propter exigentiam causarum secundarum, à quibus primò fuerat productus, & exigebant, conseruari illum effectum à Deo; tum etiam independentem ab ea exigentia causarum secundarum, vnde ex vi huius decreti conseruabatur etiam, quando causæ naturales id non exigebant, vt in ieiunio illo quadraginta dierum, & in aliis temporibus supra exigentiam naturæ.

Hic

Hic modus dicendi multis de causis videtur mihi difficilis, & obscurus.

Primo, quia supponit actionem, qua Deus producit, aut conservat aliquem terminum, non esse aliquid extra Deum. Cuius oppositum mihi verissimum est, quia, ut suo locolarius probabo, duratio rei permanentis debet esse aliquis modus successivus intrinsecus rei duranti indistinctus ab actione, qua illa res producit, & conservatur, atque ideo ipsamet conservatio debet esse modus successivus; nam per ipsammet conservationem, quatenus conservatio est, intelligitur iam res durare, seu accipere esse continuatum, & perseverans post primum instans; ergo iam intelligitur durans extra primum instans absque alio modo superaddito; ergo antecederet ad omnem alium modum, & formaliter per ipsammet conservationem durat; alioquin conservatio ut conservatio non esset formaliter libera, quia actio ipsa, prout præcedit naturam illum modum durationis, non est, conservatio, nec addit aliquid novum, ratione cuius habeat maiorem laudabilitatem; ipse autem modus durationis, qui pro posteriori naturæ subsequitur, non est formaliter liber, sed resultat necessitè ab entitate rei: debemus ergo fateri, ipsammet actionem per suam entitatem esse successivam, & ab illa absque vilo modo denominari rem conservatam hæc sufficiat indicasse pro nunc alibi ex professo probanda: ex hoc ergo capite redditur iam difficilis ille modus explicandi, qui supponit actionem Dei ad extra non esse aliquem modum tenentem se extrinsecè ex parte Dei.

Secundo difficile mihi est in prædicto auctore, quomodo loquatur coherentem ad sua principia de libertate Dei, quæ posuerat *disput. 17. num. 19. & sequentibus*, ubi dixerat, volitionem liberam Dei ad obiectum creatum debere semper terminari per actionem aliquam creatam, quæ in se diversa sit entitatiuè pro diversitate finis, quem Deus intendit, nam sine hac variatione entitativa actionis, non potest intelligi, quomodo Deus dicatur nunc velle hunc terminum propter talem finem, quem potuit velle propter alium, nisi ponatur intra Deum variatio aliqua realis intrinseca, quod dici non potest. Cum hac ergo doctrina non video quomodo stet, Deum creatorem Angelum non producere illum per actionem aliquam, quæ sit extra Deum: nam Deus potuit creare hunc Angelum ex alio fine, & tunc esset idem Deus, & idem Angelus. ergo creati nunc ex tali fine petit variationem aliquam realem saltem in actione, qua fit Angelus. Quod argumentum applicari potest ad rem præsentem; nam humanitas Christi potuit produci à Deo non concurrente ut causa secunda, sed solum per unicum decretum, & ut causa prima concurrente cum B. Virgine; tunc autem esset idem terminus productus; ergo ut modò dicatur Deus velle illum terminum producere etiam ut causa secunda, debet intervenire aliqua variatio saltem in actione, qua Deus producat taliter illum terminum, & per consequens coherentem ad sua principia debet ponere actionem mediam, qua Deus producat illam humanitatem, & quæ sit intrinseca ipsi humanitati.

Tertiò, id quid sit de hoc, eadem difficultas manet in his duobus decretis, quæ esset in duabus.

Card. de Lugo de Incarnat.

bus actionibus; nam sicut illarum actionum una deberet esse prior altera, & per consequens terminus existens ex vi unius esset prior, & causa secunda actionis, & per consequens sui ipsius, ut supra probauimus: ita se haberent illa duo decreta; unum enim esset prius altero, si quidem Christus ut existens ex vi unius mereretur, & impetraret secundum decretum, atque ideo sequuntur eadem inconuenientia de mutua prioritate, & de causalitate, quam Christus haberet respectu sui ipsius, & reliqua, quæ supra latè probauimus contra sententiam præcedentem.

Quartò non video, quomodo, consequenter loquendo, neget duplicem conservationem, seu duplex aliud decretum diuinum reliquo tempore vitæ Christi, sicut ponit in primo instanti duas actiones, vel duo decreta ad primam productionem. Ratio enim, quæ mouet hunc auctorem ad ponenda illa duo decreta in primo instanti est, ut Christus intelligatur sufficienter existens ex vi prioris decreti independentèr à suis progenitoribus & ut sic possit illis impetrare gratiam ad merendam actionem, qua eundem Christum producant. Hæc autem ratio æquè militat in reliquo vitæ tempore; nam Christus non solum per meritum primi instantis, sed per merita totius vitæ, & mortis meruit suis progenitoribus illam gratiam, ut contendit omnino hic auctor illo *n. 45.* ergo quando postea orabat, v. g. debebat intelligi tunc existens independentèr à suis progenitoribus, ut posset ex oratione illis mereri gratiam ad eum generandum; debuit ergo tunc etiam terminare duplicem actionem, vel duplex decretum conservatiuum; nam si erat unum, illud certè non erat omnino independentèr à beata Virgine, quia de facto conservabatur Christus à Deo secundum exigentiam primæ productionis, qua fuerat productus à causis secundis, ut tandem fateretur ille auctor *dicto n. 45. in fine*; ergo Christus prout conservatus per illud decretum, non intelligebatur conservari independentèr à B. Virgine, & per consequens ut sic conservatus non poterat mereri dependentiam ab illa, quia iam præintelligebatur cum illa dependentia: vel si prout sic terminans illud decretum potuit adhuc mereri eam dependentiam, quam supponit, & inualuit illud decretum; idem potuisset dici de primo instanti conceptionis, & non multiplicare decreta pro illo primo instanti.

Dices, ideo poni unicum decretum in conservatione, quia dependebat à solo Deo, licet Deus attendat etiam ad exigentiam primæ productionis à causa secunda, ut velit conservare Christum. Ita videtur respondere ille auctor ibi.

Sed impugnatur ex dictis, quia licet sit solus Deus, qui conservat, Christus tamen debet præintelligi conservatus à Deo independentèr à suis progenitoribus, ut mereatur conservari ab eisdem; non potest autem eodem instanti reali præintelligi conservatus independentèr ab illis, si solum terminat unicam conservationem, & hæc est verè in sua entitate dependens ab illis, & propter eorum exigentiam; nam eadem conservatio non potest præintelligi pro aliquo priori reali ante seipsam.

Dices, per illud decretum velle Deum utrumque, vult enim conservare Christum propter exigentiam causæ secundæ & independentem etiam

80
Difficultas
quarta.

81
Eufasio.

Excluditur.

82
Alia euasio.

77
Difficultas
prima.

78
Difficultas
secunda.

79
Difficultas
tertia.

etiam ab eius exigētia, hoc est, quamvis non exigant id causæ secundæ; quare poterit Christus præintelligi, prout conservatur per illud decretum independentem à causa secundā, & ut sic mereri, quod fuerit productus à causa secundā.

Refellitur.

Sed contra, quia decretum simplex realiter, licet possimus in illo concipere duas formalitates, non tamen potest ita diuidi, ut una formalitas intelligatur pro priori naturæ; vel causalitatis ante aliam, ut dicebam, quia prioritas naturæ debet versari inter ea, quæ realiter, vel ex natura rei differunt; ergo Christus ut ex vi illius decreti conservatur independentem à causa secundā, non potest præintelligi pro aliquo signo causalitatis, ad hoc, ut tunc mereatur fuisse productus ab eadem causa secundā. Probatur consequentia, quia hoc esset mereri conservari nunc propter exigentiam causæ secundæ, à qua fuit productus; ergo esset mereri secundam formalitatem eiusdem decreti, quæ est propter exigentiam primæ productionis à causa secundā; quod tamen repugnat, cum illa secunda formalitas solum ratione nostra differat à prima formalitate. Porro quod mereri fuisse productum à B. Virgine, sit mereri conservari nunc propter eius exigentiam, facile constabit ex ipsis terminis. nam qui meretur secundam rei productionem, meretur implicite ea, quæ necessarii consequuntur ex illa; ergo quatenus Christus nunc meretur fuisse genitum à Virgine, meretur, quod illa generatio exigat conservari à Deo tempore præsentis; ergo meretur, quod Deus eum terminum nunc conservet propter exigentiam illius primæ generationis; ergo meretur hanc conservationem fieri cum respectu ad illam primam generationem: si ergo Christus prout conservatur per hanc conservationem independentem à causa secundā, meretur nunc fuisse conceptum ex Virgine, meretur etiam, quod eius conservatio, habeat nunc respectum ad exigentiam illius primæ generationis, & per consequens prout intelligitur terminans unam formalitatem huius conservationis, meretur alteram eiusdem conservationis formalitatem, quod omnino repugnat, ut vidimus.

SECTIO VII.

Probabilior solutio difficultatis.

83
Facilior difficultatis solutio.

Facilius dici potest, Christum præiustum fuisse tempore passionis cum suo merito, saltem cum aliquo actu efficaci acceptante ex se mortem à Patre iniunctam, si à Iudeis inferatur, & per hoc meruisse gratiam progenitoribus, & Virgini, & forsitan existentiam ipsius Virginis; postea verò Patres, & B. Virgo præiudicantur mereri fieri Christi progenitores: non enim repugnat id, quod nunc est causa, esse postea pro alio tempore effectum respectu eiusdem, dummodo non detur mutua dependentia pro eodem instanti, v.g. habitus charitatis, qui in primo instanti pendet ab actu dilectionis saltem moraliter, in secundo potest concurrere ad conservandum actum iuxta communem sententiam.

84
Eiusdem.

Dices, bene potest id, quod antea erat effectus, concurrere postea ad conservationem suæ causæ, ut in exemplo posito; non tamen potest id, quod antea fuit effectus, concurrere modo ad primam

productionem suæ causæ; v.g. habitus charitatis, qui pro primo instanti pendet ab actu, licet possit pro secundo instanti conservare eundem actum; non tamen potest in secundo instanti efficere, quod actus productus fuerit in primo instanti, quia hoc iam esset causare se ipsum etiam pro secundo instanti. nam licet pro secundo instanti non pendeat à conservatione actus, & ideo possit concurrere ad eius conservationem tanquam ad aliquid posterius, pendet tamen mediatè à prima productione actus, ideo enim conservatur habitus in secundo instanti quia productus fuit in primo, & ideo productus fuit in primo, quia exiit actus dilectionis; ergo etiam in secundo instanti pendet mediatè ab existentia actus in primo instanti, ergo habitus in secundo instanti non potest causare existentiam actus pro primo instanti. Similiter ergo in præsentis, licet Christus tempore passionis non pendeat ab existentia, & meritis, quæ tunc habebat Virgo, & ideo possit pro eo tempore esse causa moralis existentie, & gratiæ, quam Virgo tunc habebat; pendet tamen saltem mediatè ab existentia, & gratia, quam habuit Virgo ante incarnationem, nam ideo conservatur nunc Christus, quia antea fuit conceptus, & ideo fuit antea conceptus per te, quia Virgo meruit illam conceptionem; ergo Christus tempore passionis non potest mereri gratiam, quam Virgo habuit ante incarnationem, quia esset mereri mediatè conservationem sui ipsius.

Respondetur, pro tempore passionis non habuisse Christum dependentiam etiam mediatè à Virgine, nec ab eius influxu, non enim conservabat Deus tunc eam humanitatem, eo quod fuit antea producta, vel concepta in utero Virginis, sed independentem ab eius conceptione. Imò verisimile est, conservationem illam pro eo tempore fuisse ultra naturæ leges, quia tanta fuit tristitia Christi in horto, ut nisi diuinitus conservaretur, consumptus fuisset præ animi dolore, nam in hoc sensu accipiunt aliqui illa Christi verba; *tristis est anima mea usque ad mortem*, id est tristitia sufficienti ad causandam mortem, ut exponit noster Salmeron ibi. Quare conservatio Christi pro tempore sequenti posita fuit independentem ab eo, quod antea extitisset, & per consequens eius merita præiusta pro eo tempore nullo modo dependent ab existentia, vel gratia B. Virginis.

Urgetur aliquis, quia licet possit hoc asserti de conservatione humanitatis Christi, prout terminatur ad unionem animæ rationalis cum materia, non tamen de conservatione unionis ipsarum partium materiæ inter se; hæc enim sicut per continuam nutritionem fuerant additæ præcedentibus, ita postea conservantur unitæ, attendendo ad priorem unionem; neque hæc unio dissolui poterat ex tristitia, vel merore, quia eadem continuatio materiæ perseveraret naturaliter aliquo tempore post mortem; ergo iam Christus secundum aliquam partem pendebat tunc à causis præcedentibus saltem mediatè. nam ideo habebat illam materiam continuam, quia per nutritionem acquisierat eas partes; & ideo eas acquisierat, quia in utero Virginis acceperat potentiam nutritivam; ergo de primo ad ultimum continuatio conservationis Christi, quo ad aliquam partem pendebat etiam pro tunc saltem mediatè à meritis tunc habitis, quia Christus nunc operans includebat

debat talem numero humanitatem constantem ex tali forma, & ex tali materia continua.

Respondetur adhuc potest, conseruationem illam etiam quoad continuitatem materiæ præuideri pro illo tempore independentem à nutritione, & generatione præterita: Deus enim primò decreuit Christum tunc existentem; & conseruatum per influxum physicum à Deo ipso independentem ab omni generatione, vel nutritione præterita; postea ex illis meritis præuifis dedit gratiam Virgini ut mereretur conceptionem filij, & per consequens, ut ille, qui iam fuerat præuifus uir, esset prius puer, & paulatim adolefceret, & acquireret materiam, cum qua futurus erat tempore passionis; cæterum adueniente tempore passionis iam conseruaretur Christus ex vi prioris decreti independentem à priori pueritia, & adulescentia.

Dices, ergo non conseruaretur tunc naturaliter, sed supernaturaliter etiam quoad illam partem.

Nego sequelam, quia non conseruabatur illa materia continua contra exigentiam nature, vel causarum secundarum; licet in ipsius conseruatione non attenderet Deus ad exigentiam causarum secundarum præcedentium, sicut etiam conseruatio Adami non fuit supernaturalis, quia licet non fuerit ex exigentia nutritionis, vel adulescentiæ præcedentis; non fuit tamen contra aliquam exigentiam causarum naturalium; neque esset supernaturalis creatio viginti hominum, sicut non fuit supernaturalis creatio unius; & quidem facilius est, Deum conseruare tunc materiæ Christi continuam independentem à nutritione præterita, quam ponere duas actiones adequatas ad conseruationem, vel generationem Christi.

Contra hoc in primis arguit Lorca, primò quia indiuiduatio effectuum sumitur per ordinem ad suas causas; ergo hæc numero humanitas Christi indiuiduatur per ordinem ad causas, quas habuit; ergo non potuit mereri mediata, vel immediate procedere ex talibus causis.

Respondetur negando antecedens, de quo egilati in Metaph. ubi dixi, hunc numero effectum potuisse naturaliter produci ab aliis causis, si Deus dedisset concursum illis, sicut istis ad eundem effectum.

Arguit secundo, quia, qui meretur aliquam actionem, meretur, poni à parte rei terminum illius actionis; actio enim non est nisi positio termini; ergo si B. Virgo meruit productionem Christi, meruit poni Christum à parte rei; ergo meruit Incarnationem non solum quoad circumstantiam, sed quoad ipsam substantiam.

Respondetur, iuxta id, quod supra dictum est, negando antecedens uniuersaliter sumptum, iam enim explicuimus, quomodo causa moralis tunc solum dicatur simpliciter causa rei, quando non inuenit illam existentem iam in præuisione illius, apud quem meretur; ubi etiam explicuimus differentiam quæ est, quoad hoc, inter causam moralem, & physicam.

Tertio obici posset Bernard. hom. 4. super Mis. su est, ubi Virginem hortatur, ut consentiat Angelo, his uerbis: *Hoc totus mundus tuis genibus prouoluit expectat. Non immerito, quando ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum, salus denique uniuersorum filiorum Adam totius generis tui.* Vbi uidetur Bernardus ponere redemptionem

Card. de Lugo de Incarnat.

nostram pendentem à conceptione Christi in utero Virginis; ergo non fuit prius uisa independentem à Virgine.

Respondetur, Bernardum debere accipi de nostra redemptione complete, & adequatè sumpta, hæc enim non solum per meritum mortis acceptatæ, sed per merita infantie, & totius uitæ obtemperantiæ hoc autem non tollit, quod uni, vel alteri meruerit Christus aliquam gratiam, & auxilium per meritum determinatum habitum tempore passionis ante præuifa alia merita, ut Virgo, & aliqui alij potuerint mereri fieri Christi progenitores.

Quarto obici potest, quia ante merita B. Virginis solum præuidebatur Christus futurus tempore passionis, v. g. ergo ex meritis Virginis factum est, quod Christus existeret illo tempore antecedenti; ergo non solum, quod esset talis actio, sed quod esset Christus toto illo tempore meruit Virgo; ex quo rursus fit, Christum per merita suæ passionis meruisse saltem mediata existentia Incarnationis pro tempore antecedenti; ergo, quando primum humanitas Christi accepit unionem, non accepit illam gratis, sed ex meritis postea futuris. Consequens autem uidetur contra Aug. de prædestinatione Sanctorum c. 1. §. supra allegatum sect. 1. qui sæpe negat Christi humanitatem accepisse ex meritis gratiam unionis & concludit his uerbis: *eandem gratia sit ab initio fidei sua homo quicumque Christianus, quæ gratia initio homo ille factus est Christus.* Sed nullus homo accipit primò donum gratiæ ex meritis; ergo nec Christi humanitas accepit unionem ex meritis in prima productione.

Respondetur, hoc idem argumentum procedere contra omnes, qui fatentur Virginem, & Patres meruisse accelerationem Incarnationis; tunc enim meruissent existentia Christi pro toto eo tempore, pro quo meruerunt accelerari hoc mysteriū. Sicut ergo illud non sufficeret, ut diceretur meruisse Incarnationem simpliciter, neque ut dicamus, Incarnationem absolute factam fuisse ex meritis, sed solum secundum quid scilicet, quod fieret citius, quod abbreviaretur, &c. sic etiam in nostra sententia Virgo non dicitur meruisse simpliciter existentiam Christi, sed quod existeret prius ex suppositione, quod exiturus erat. Item idem Christus non dicitur accepisse unionem ex meritis, sed solum accepisse ex meritis, quod unio daretur citius & pro aliquo tempore antecedenti; in quo nullum est inconueniens. nam tota hæc est gratia radicaliter, quatenus fundatur in collatione eiusdem unionis iam præuifa pro alio tempore omnino gratis, & independentem ab omni merito, in quo conuenit Christus cum quolibet alio iusto; in utroque enim debet præuideri aliqua gratia prima in præuisione Dei, quæ omnino sit sine meritis præuifis. Sic respondi olim huic Augustini testimonio, quod mihi obieceram contra hunc dicendi modum. Verum nec solutio, nec modus dicendi placuit P. Herice ubi supra dicta disp. 29. in 1. p. n. 42. ubi tacito nomine hanc meam doctrinam tribus argumentis impugnat. Primum ex prædicto testimonio Augustini, in quo dicit, expressè negari accepisse Christum ex ullis meritis illud esse in primo instanti suæ conceptionis. Cæterum ille auctor nihil responderet ad instantiam, quam nos adduxeramus de antiquis Patribus, qui dicuntur meruisse accelerationem Incarnationis, & per consequens meruerant, quod Incarnatio fieret ante illud tempus, pro quo iam præuidebatur.

tus, vel pro quo fuisset independenter ab eorum meritis, & tamen non dicuntur meruisse Incarnationem, nec humanitas dicitur accepisse vni-
nem ex meritis suis, licet reuera meruerit media-
te illam anticipationem, & per consequens me-
ruerit illam accipere illo instanti, quo primum
facta fuit; omnes ergo illi, qui cōcedunt antiquis
Patribus meritum accelerationis, tenentur eo-
dem modo explicare Augustinum, vt loquatur
scilicet de existentia Christi secundum substan-
tiam, hoc est, de illa, quæ nullam aliam suppone-
ret in præuisione Dei; nam reliqua omnia magis
dicuntur extensio, vel conseruatio eiusdem gra-
tiæ, quàm incarnatio simpliciter, & absolute.

93
Confirmatur
primò.

Confirmari autem potest hæc interpretatio pri-
mò, quia Aug. ibi non solum videtur loqui de fa-
cto, sed etiam de possibili; assert enim exemplum
prædestinationis Christi, vt probet primam gra-
tiam, seu prædestinationem nostram non posse
esse ex meritis nostris, sicut nec prædestinatio
Christi potuit esse ex meritis Christi, sed debuit
esse omnino gratis. At ille auctor non negabit lo-
quendo de possibili, potuisse Deum prius decer-
nere Christum pro tempore posteriori, & postea
ex illis meritis præuisionis anticipare eius existen-
tiam pro aliquo tempore anteriori, sicut propter
ea merita posteriora dedit gratiam Patribus in
tempore antecedenti; ergo Aug. non curabat de
r. existentia Incarnationis secundum ordinem
temporis, sed secundum præuisionem, & hanc
volebat debuisse esse omnino gratis, nec potuis-
se esse ex meritis, sicut nec prima prædestinatio
nostra ad gratiam efficacem potuit esse ex me-
ritis nostris.

94
Confirmatur
secundò.

Confirmatur secundò, quia Aug. non solum
loquitur ibi de Incarnatione vtcunque sed de
actione, qua Christus ex Virgine matre natus est,
& conceptus, sic enim ait: *Ipse Saluator, & me-
diator Dei & hominum Christus Iesus, qui hoc ut
esset, quibus tandem suis, vel ex operum, vel fidei
præcedentibus meritis natura humana, quæ in illo
est, comparauit? Respondeatur quæso: ille homo, ut
a Verbo Patri coeterno in unitatem persona as-
sumptus, Filium Dei vnigenitum esset, unde hoc me-
ruit? Quod eius bonum qualecunque præcessit?
Quid egit antequid credidit, quid peritit vt ad
hanc ineffabilem excellentiam perueniret? Nonne
faciente, ac suscipiente Verbo, ipse homo, ex quo esse
cepit, Filius Dei vnicus esse cepit? Nonne filium
Dei vnicum Fumina illa gratia plena concepit?
Nonne de Spiritu sancto, & Virgine Maria Dei
Filium vnicum natus est, non carnis cupidine, sed
singulari Dei munere, &c. & circa finem capitis,
sic ait: Neque enim retributa est Christo illa ge-
neratio, sed tributa, vt alienus ab omni obligatio-
ne peccati de spiritu, & Virgine nasceretur. Ex
quibus constat Aug. eodem modo, quo dicit, non
habuisse ex meritis humanitatem Christi vni-
onem, quam accepit ad personam Verbi, pariter id
asserere de actione qua concepta fuit illa huma-
nitas ex B. Virgine. At verò ille auctor ponens
duas actiones, vel duo decreta, fatetur apertè,
actionem illam qua B. Virgo concurret ad huma-
nitatem Christi, fuisse ex meritis eiusdem Christi
saltè mediatè, quatenus Christus meruit gratiam
B. Virgini, qua mereretur illam actionem; ergo il-
le etiam debet explicare verba Augustini, nec
magis contra nostram sententiam sunt, quam cō-
tra ipsam, vt ex adductis verbis cōstat manifestè.*

Omnes ergo fateri debemus, Augustinum in illis
verbis attendisse quidem ad intentum principa-
le, quod probare volebat, de exemplo autem non
ita fuisse sollicitum. Intentum principale erat,
quodd humanitas Christi gratis omnino, ac sine
vllis meritis accepit vniomem ad Verbum, sicut
nos gratis prædestinamur ad gratiam efficacem;
& hoc quidem intentum probauit clare, ex eo,
quodd nunquam illa humanitas fuit sine vniomem
ad Verbum; ergo non potuit de facto habere me-
ritum in ordine ad vniomem illam. Hoc autem in-
telligitur, non in ordine ad cōtinuationem vni-
onis, (hanc enim aliqui dicunt meruisse Christum,
cum quibus sentit P. Suarez infra disp. 10. sect. 4.
§. hac responsio.) sed de prima collatione vniomem
secundum decretum diuinum; aliquando enim
debuit dari gratis, & sine vllis meritis; hoc vti-
que est intentum principale Augustini: adducit
tamen in exemplum tempus illud, vel instans,
quo Christus conceptus fuit ex Virgine; quasi di-
cat, humanitas illa aliquando habuit gratis vni-
onem ad Verbum diuinum, v.g. quando primum
concepta fuit ex Virgine. Ceterum in exemplis
non requiritur veritas, nec intererat ad intentum
August. quod in illo, vel alio instanti habuisset
gratis: semper enim habebat quod intendebat,
scilicet, quodd prædestinatus fuisset ad eam vni-
onem gratis habendam; sine hæc prædestinatio pri-
mum fuerit terminata ad instans conceptionis,
siue ad aliquid aliud; nam si terminata fuit, v.g.
ad instans conceptionis, iam tunc habuit gratis
vniomem; si verò habuit ex meritis, iam totum
hoc fuit gratuitum in causa, cum supponant eam
vniomem decretam gratis pro alio tempore, in
quo potuerint esse illa merita.

Suarez.

Dices, eodem modo dici posset, Augustinum
non intendisse probare in nobis de prima gratia,
quam habemus in tempore, quodd ea debeat esse
gratis; sed de prima, quã habemus in ordine præ-
destinationis diuinæ; posset enim similiter Deus
decernere dare Petro cras auxilium ad bene ope-
randum, & postea propter eius meritum crastinũ
iã præuisionem velle dare hodie auxiliũ aliud, quodd
quidem esset primum omnium secundum tem-
pus, & ita prima gratia esset ex meritis, scilicet ex
meritis faciendis postea ex vi alterius gratiæ prius
decretæ & præuisiæ. Consequens autem videtur
omnino contra intentum Augustini, qui omni-
no volebat initium bonorum operum, hoc est,
primum bonum opus hominis procedere ex gra-
tia non data ex meritis, sed omnino gratis.

95

Euas.

Respondetur, in nobis fieri non posse, quodd
primum auxilium efficax non detur gratis: nam
opera bona futura etiam si fiant ab homine ius-
to, non merentur de condigno auxilium con-
gruum pro tempore sequenti, multò minùs pro
antecedenti: quodd autem non datur ex merito
condigno, dicitur simpliciter, & absolute dari
gratis, vt colligitur ex Trid. sessione 6. cap. 8. vbi
dicitur, gratia iustificationis dari gratis, licet ip-
sam præcedant aliqua merita congrua proxima,
& remota. Addo, non repugnasse loquendo de
possibili, quodd hodiernum auxilium efficax da-
retur propter meritum non condignum, sed
congruum crastinum, quodd, (ni fallor) auctores,
cum quibus disputamus, non negabunt. Imò de
facto propter rationes futuras datur hodie ali-
quid à Deo sic enim Ecclesia perit pro anima de-
functi, quodd liberetur ab æterna dñatione, pro-
pter

96

Ocelladur.

Cons. Trid.

37
demonstrat
hanc se-
ntentiam.

per quam orationem prequisam Deus potuit eam animam antea liberare, ut videbimus infra disp. 27. sect. 3. cur ergo non posset etiam Deus propter meritum de congruo futurum iam preuisum dare hodie aliquod auxilium gratiae. Ceterum de facto non contingit, quod primum auxilium gratiae detur alicui propter aliquod ipsius meritum futurum etiam de congruo, quia, cum primum auxilium efficax detur in ordine ad credendum, & ad acceptandam fidem, & omne meritum, quod postea subsequitur, oritur ex fide; consequens est, quod omne meritum futurum dependeat saltem mediate ab hoc primo actu fidei, cuius prima acceptatio mouet ad eam retinendam. Nam vel retinuit homo semper fidem, quam prius acceptauit, vel non retinuit. Si retinuit, non videtur posse contingere, quod postea, quando ex fide mouetur ad bene operandum, non recordetur se iam fidem illam examinasse, & acceptasse, & ex hoc ipso non reddatur facilius ad actus fidei, quia nimirum iam assuefactus est credere Deo, & eius veracitati, & per consequens ille actus fidei, unde oritur illud meritum futurum, non erit preuisus independens à primo auxilio congruo gratiae olim dato. Si autem illam primam fidem non retinuerat, sed repulerat, iam eo ipso difficilior erit ille actus fidei postea eliciendus, quia recordabitur fidei illius iam à se reprobatae, & reiectae, quod erit motiuum aliquod retardans ab actu fidei, & per consequens non poterit praeuideri ille actus fidei futurus, quin videatur supponens illam difficultatem incredulitatis praeteritae, quam necesse est tunc superare. Non ergo contingit de facto, quod Deus praeuideat in nobis meritum futurum, antequam velit dare nobis auxilium primum gratiae efficacis; & ideo Augustinus totum conatum adhibebat, ut probaret, illud primum auxilium dari sine meritis, quia vnum debet dari sine vllis meritis, nullum autem magis, quam illud primum. nam de illo facile concederetur ab haereticis non supponere reliqua, sed supponi ab aliis posterioribus; ideo de illo videbatur res clarius. Si tamen haeretici contenderent, illud primum dari propter merita aliqua posteriora, prauiusa absolute à Deo independentem ab illo primo auxilio gratiae: tunc Augustinus non ita acriter de illo auxilio contenderet, cum iam haberet principale intentum. Scilicet omnia nostra merita fundari, tanquam in prima radice, in aliquo auxilio omnino gratuito, & nullum meritum supponente, atque adeo nihil omnino posse fieri in ordine ad vitam aeternam, quod non oriretur à gratia, & liberalitate Dei indebita nostrae naturae: praesertim, cum adhuc primum auxilium daretur simpliciter gratis (ut dixi) licet daretur, propter opus bonum futurum, tanquam propter meritum de congruo, dummodo non daretur propter meritum aliquod de condigno.

Secundum argumentum, quo praedictus auctor videtur, contra meam sententiam, est quia si Christus meruit B. Virgini gratiam auxilij, qua se disposuit ad merendam maternitatem solum per merita illa prauiusa à Deo in Christo iam adulto, sequeretur non meruisse suae matri illud auxilium per voluntatem bonam, quam habuit in primo instanti conceptionis, & qua se obtulit Patri aeterno ad satisfaciendum pro hominibus, iuxta illud Psalmi 39. *Sacrificium, & oblationem*
Card. de Lugo de Incarnat.

noluisti, aures autem perfecisti mihi. Holocautum & pro peccato non postulasti tunc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam Deus, &c. quae verba videntur intelligi à Paulo ad Hebraeos 10. de primo ingressu Christi in hanc vitam, Ideo ingrediens (inquit) in mundum dixit. *Hostiam & oblationem nolui* corpus autem aptasti mihi; holocausta pro peccato non tibi placuerunt, tunc dixi: Ecce venio: in capite libri scriptum est de me, ut faciam Deum voluntatem tuam. Vbi Paulus videtur loqui de prima voluntate, quam Christus habuit in primo instanti suae conceptionis; qua voluntate obtulit se morti, & laboribus pro nostris peccatis, & eadem voluntate dicit, homines fuisse sanctificatos, ut per causam meritoriam, nam de illa voluntate subdit ipse Paulus ibi vers. 1. *in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel.* non ergo possumus negare, Christum eo instanti meruisse suae matri, & suis progenitoribus omnes gratias sanctificantes, quas nunquam habuerunt: tum quia Paulus illi primae voluntati tribuit nominatim sanctificationes, & gratias omnium hominum; tum etiam, quia non vno vel altero merito, sed omnibus meritis totius vitae meruit omnes, & singulas gratias, quae hominibus dantur.

Respondetur in primis, hoc argumentum habere instantiam. nam supra vidimus, non potuisse Christum mereri pro ipsa morte, vel voluntatem ultimam tolerandi patienter iniurias iam sibi illatas, illud auxilium sufficiens, quod datum fuerat ipsis occisoribus, vel tortoribus, quo potuissent illum non occidere, aut torqueri; nam actus patientiae consequentis supponebat tormentum illatum, & hoc supponebat libertatem, & potestatem tortorum ad illum non torquendum, & haec libertas includebat illud auxilium; quare pro illo auxilio non potuit aptius applicari illud meritum patientiae consequentis, ut supra vidimus, ergo non est vera illa vniuersalis propositio, quod omnia merita Christi fuerunt causa omnium, & singularum gratiarum, quae nunquam datae sunt.

Respondetur secundo, admittendo Paulum, ibi loqui de prima voluntate, quam Christus habuit in primo conceptionis instanti, qua se obtulit Deo negando tamen, illi primae voluntati tribui à Paulo vniuersam hominum sanctificationem. nam verba illa, quae sequuntur, *in qua voluntate sanctificati sumus*, &c. non referuntur ad voluntatem Christi offerentis se, sed ad voluntatem Dei, de qua praedixerat, *ecce venio ut faciam Deum voluntatem tuam*; de hac ergo Dei voluntate profequitur: *in qua voluntate sanctificati sumus*, scilicet in hac voluntate Dei; quia nimirum hac est voluntas Dei, sanctificatio vestra, ut dicitur ad Thessal. 4. & declarat S. Thomas in illo loco Epistolae ad Hebraeos, ubi in eodem sensu accipiunt illa verba interpretes sacri antiqui, & recentiores, videantur Anselmus, Theophylactus, & Theodoretus ibi, Caiet. Cather. P. Ribera, P. Cornelius, P. Salmer. Ludouicus de Tena, Guilelmus Estig, & P. Vasquez in commentario illorum verborum, ubi dicit, huc esse sensum Graecorum, & Latinorum, qui omnes indubitanter illa verba ad voluntatem Dei referunt. non ad voluntatem Christi, ut appareat, quam infirmum argumentum desumi possit contra nos ex illa Pauli

98
Solutum

99

Thessal.
S. Thom.
Anselm.
Theophyl.
Theodor.
Caietan.
Cather.
Ribera.
Cornel.
Salmeron.
Zena.
Eltius.
Vasquez.

explicatione, quæ aduersus se habet omnes Patres, & interpretes illorum Verborum, si vnum, aut alterum recentiorum excipias.

100
Argumentum
tertium.

Tertium argumentum, quo nostram sententiam impugnatur, desumitur ex ratione philosophica in hunc modum. Illa actio, qua Christus iam adultus conseruabatur, independenter ab exigentia causarum secundarum, vel est eadem cum ipsa actione, qua antea conseruabatur secundum exigentiam earundem causarum; vel non est eadem, sed alia noua actio. Si dicatur primum; ergo eadem actio dependet à progenitoribus, & non dependet. Non dependet, quia ita supponimus, & asserimus; dependet verò, quia per hanc eandem numero actionem dicebatur Christus prius conseruatus dependenter à suis progenitoribus, seu iuxta eorundem exigentiam; ergo si manet eadem actio non mutata, debet eodem modo dependere, quo antea dependebat. Si verò dicatur secundum, scilicet, illam actionem non esse eandem, sed aliam, contra hoc est. Primum, quod voluntariè dicitur, & ad effugiendum argumentum, nec poterit asseri implicancia, cur non posset adhuc perseverare eadem actio conseruatiua. Secundo, quia manente eodem principio, & termino non debet mutari actio, sic enim Deus per eandem actionem conseruaret materiã primam sine forma substantiali, per quam prius conseruabatur à Deo cum forma: ergo similiter cum in nostro casu idem sit agens, nempe Deus, & idem terminus, nempe humanitas Christi, non est vnde varietur actio conseruatiua.

101
Dissoluitur.

Respondeo, neutrum membrum huius argumenti probari. nam in primis, etiam si daretur, non variari intrinsecè illam actionem conseruatiuam, sed manere intrinsecè eandem, non sequitur, illam pro eodem tempore pendere & non pendere ab exigentia causarum secundarum, seu progenitorum Christi, nam dici posset hoc, quod est, hanc conseruationem pendere ab exigentia causarum secundarum addere aliquid supra entitatem ipsius actionis, nempe præcessisse illas causas secundas, & non superuenisse aliud agens potentius, ad cuius exigentiam deberet cessare Deus ab illa conseruatione. Quando enim res ista se habeat, dicitur illa actio conseruari propter exigentiam causarum secundarum præcedentium; postquam verò aduenit alia causa secunda potentior exigens cessationem illius conseruationis, iam non dicitur vltius persistere propter exigentiam causæ secundæ, sed quia Deus vult. Hoc autem accidit in casu nostro, quia adueniente defectu cibi, vel alia causa sufficiente ad mortem Christi, iam Deus non tenebatur illam humanitatem conseruare propter exigentiam causarum secundarum præcedentium, atque ideo illa actio non denominabat vltius Christum conseruatum propter illam exigentiam.

102

Ceterum mihi verius est, mutari illam actionem in sua entitate intrinsecà; non quidem propter hoc argumentum sed quia, vt superius iam indicaui, & latius probabo suo loco, omnis conseruatio rei etiam permanentis identificatur cum duratione ipsius termini, quæ in mea sententia semper est intrinsecè successiua. Siue ergo conseruetur iuxta, siue extra exigentiam causarum secundarum, semper debet conseruari per nouam actionem successiue. Nec sufficit manere eandem causam, & eundem terminum, vt actio sit

omnino eadem: nam præterquam quod potest diuificari specie actio ex aliis capitibus, vt ex modo tendendi, &c. saltem ad distinctionem numericam sufficit ipsa successio temporis imaginarij, nam conseruatio pro tali tempore imaginatio est intrinsecè diuersa à conseruatione eiusdem termini pro alio tempore diuerso: sicut ipsæ durationes in sententia veriori distinguuntur inter se per diuersum tempus imaginarij, ad quod alligantur. Et quidem mirum est, hunc auctorem non inuenire actiones distinctas respectu eiusdem termini, & ab eodem agente; cum ipsemet *dispositio* 27. n. 19. agens de decretis liberis Dei, statuat actionem, qua Deus operatur ad extra, debere esse diuersam in sua entitate intrinsecà pro diuersitate finis, quem Deus intendit in producenda illa creatura, ita vt quando producit ignem ex fine puniendi impios, sit diuersa actio ab illa, qua produceretur ille ignis ex fine fouendi iustos, & pios, quia aliter non posset intelligi hæc diuersa denominatio Dei volentis ignem ex hoc potius fine, quam illo. Iam ergo admittitur, posse esse, & de facto dari actiones intrinsecè diuersas ab eodem agente, & ad eundem terminum. Cur ergo non poterunt etiam distinguui ratione diuersæ durationis, quam includunt. Imò in casu præfenti videntur omnino distinguendæ ab eodem doctore, si consequenter loquatur; cum enim ipse ponat actionem diuersam, quoties Deus operatur propter diuersum motiuum, & finem consequens est diuersam debere esse actionem, qua Deus conseruat hunc hominem propter exigentiam causarum secundarum, seu quia, fuerat productus à causis secundis, & vt præter id, quod productio causæ secundæ exigebat, diuersam verò esse illam actionem, qua postea conseruat eundem hominem, non propter illum finem priorem reddendi debitum causis secundis, sed propter alios fines diuersos, & præter exigentiam causæ secundæ: nec video; quomodo posito illo generali principio possit negari varietas intrinsecà actionum in hoc casu.

Vltimò obicit potest quia meritum Christi etiam supponebat eius existentiam pro tempore præcedenti, quia fuit voluntas acceptandi mortem à Iudæis; Iudæi autem volebant illum occidere propter miracula ab ipso facta in confirmationem suæ diuinitatis; ergo hæc voluntas Christi supponebat eum extitisse antea.

Respondetur, primum meritum Christi tunc, non respexisse ad tempus præcedens, sed solum fuisse voluntatem obediendi Patri præcipienti ei mortem; si à Iudæis occideretur: post hoc autem meritum præuissum, data fuit existentia temporis præcedentis, & miracula, & consequenter Iudæi voluerunt occidere Christum qui ex vi prioris voluntatis acceptauit postea hanc mortem propter hanc causam.

Ex dictis infero, Christum etiam meruisse nasci ex Virgine per eadem merita, quibus Virgini obtinuit gratiam ad merendam maternitatem; quia non magis repugnat vnum, quam aliud, vt probat P. Valquez *dispositio* 21. c. 8. contra Suarez *ubi supra* *sectio* 4. & ratio est facilis, quia electio B. Virginis in matrem Christi fuit peculiare beneficium respectu ipsius Christi; ergo cum aliunde non repugnet, id fieri ex Christi meritis, non est negandum: Imò ipsam Virginis creationem, vt esset

esset Dei genitrix fuisse ex Christi meritis probat late ex scriptura, & Patribus Salazar in libro de conceptione Virginis cap. 19. & 22.

Restat difficultas, an B. Virgo meruerit maternitatis dignitatem de condigno, an solum de congruo.

Communis, & vera sententia docet, solum meruisse de congruo. Ita Suarez *sect. 7. Vsq. disp. 23. c. 2.* & omittis aliis rationibus, probatur quia totus valor condignus meritorum B. Virginis accipit premii gratia, & gloria sibi correspondens; ergo non habuerunt valorem ad condignè promerendum ulterius premium. Quomodo autem Patres dicant B. Virginem dignam fuisse tanto filio? vide apud predictos auctores, qui eos facile explicant de dignitate improprie sumpta.

Sed ex hoc insurgit aliud dubium, an potuerit Deus acceptare merita Virginis de condigno ad hoc premium maternitatis loco premij sibi debiti.

P. Suarez ubi supra affirmat; quia opera ipsa habent valorem condignum ad gratiam, & gloriam, quæ maius quid est, quam esse matrem Dei: ideo enim dixit Aug. lib. de sancta Virginitate c. 3. tom. 6. maius esse concipere Deum mente, quam ventrem: *Beatorum (inquit) Maria percipiendo fidem Christi, quam concipiendo carnem, Christi, & postea subdit. Sic & materna propinquitas nihil Maria profuisset, nisi felicium Christum corde, quam carne gestasset.* quod ipsum habet idem Aug. tractatu 10. in Joannem; ergo à fortiori haberent valorem condignum ea opera ad merendam maternitatem.

Dices, ergo non sola B. Virgo, sed omnes femine iuste dignæ sunt suis operibus, quantum est ex valore operum, ut elegantur ad concipiendum corporaliter Christum.

Respondet facile P. Suarez distinguendo; sunt dignæ maternitate simul cum gratia, & gloria nego, quia hoc totum maius est, quam gratia, & gloria seorsum, sunt dignæ maternitate sola sine gratia, & gloria, concedo, quia maternitas seorsum sine gratia, & gloria maius esset, quam augmentum gratiæ, quod merentur. At verò B. Virgo de facto meruit de congruo maternitatem, non utrumque, sed ut decoratam innumeris excellentiis, & gratiis, & hoc quidem ultra premium gratiæ, & gloriæ condignè correspondens suis meritis.

P. Valquez dicto c. 2. negat, potuisse mereri de condigno maternitatem per opera Virginis. Et hæc sententia consequentiùs procedit ad ea, quæ dixi *disp. 5. sect. 8.* difficultate secunda, ubi dixi opera vnusiusi non remunerari condignè per gratiam alteri datam, si ipse merens indigeat sibi illa gratia, quia maius bonum merentis est augmentum propriæ gratiæ, quam alienæ; & illa opera exigunt condignè maius bonum merentis: ex quo etiam fit opera B. Virginis condignè exigere non premiari, nisi per maius bonum ipsius Virginis: esset autem maius bonum Virginis augmentum propriæ gratiæ quam maternitas, ut vidimus ex Aug. ergo si loco gratiæ daretur maternitas pro premio, non manerent condignè premiata ea opera; ergo maternitas non potuit dari pro premio de condigno, sed de congruo, ultra proprium premium condignum eorum operum. Et hæc satis sunt de causa meritoria Incarnationis.

DISPUTATIO IX.

Vtrum vnio facta fuerit in natura?

SECTIO I. Quis fuerit in hoc puncto Eutycheus error?

SECT. II. Veritas Catholica Eutychei contraria.

SECT. III. Dissoluntur argumenta contra doctrinam Catholicam.

ACCEDIMVS iam ad Incarnationem ipsam explicandam, postquam de eius fine, & causis dictum est; oportet autem prius præcipuos circa ipsam errores commemorare, & impugnare, præsertim errorem Eutycheus, & Nestor j, de quibus hac, & sequenti disputatione sermo erit.

SECTIO I.

Quis fuerit in hoc puncto Eutycheus error?

Celebris est in hac materia error Eutycheus Archimandritæ Constantinopolitani, qui dixit, in Christo non esse duas naturas, sed solam vnâ post vnionem; volens enim nimium vitare errorem Nestorij, qui ponebat duas personas in Christo; negavit etiam duas naturas, ut omnem diuisionem fugeret, & maiorem vnitatem Christo tribueret, nesciens distinguere inter naturam & personam.

Est tamen magna controuersia circa sensum huius erroris; quidam enim dicunt Eutychem non negasse in Christo post vnionem veram naturam diuinam, & humanam, sed voluisse, quod ex vtraque resularet alia tertia natura composita continens vtramque, sicut ex corpore, & anima resultat in homine vna natura integra composita, non destructa tamen, sed retenta natura corporis, & natura animæ. Sic interpretatur mentem Eutycheus Castro cum aliis, quos refert, & sequitur P. Valquez in præsentis, *disp. 14. c. 1.* quod probat. Primò ex verbis Gelasij, in lib. de duabus naturis contra Eutychem, circa medium illius, qui habetur tom. 5. Bibliotheca Patrum, ubi sic ait. *Adhuc autem etiam illud adiungunt, ut sicut ex duabus rebus constat homo, id est, ex anima, & corpore, quamuis vniuersæ rei sit diuersa natura: sicut dubium non habetur, plerumque tamen vsus loquendi singulariter pronuntiet simul vtrumque complectens, ut humanam dicat naturam, non humanas naturas; sic potentiam in Christi mysterio, & vnionem diuinitatis, atque humanitatis, vnâ dici, vel debere, vel posse naturam.*

Cæterum Gelasius apertissime dicit, Eutychem non retinuisse vtramque naturam integram post vnionem in Christo, sed vnâ destruxisse, nam in eodem libro paulò post principium sic ait: *Eutycheiani dicunt, vnâ esse naturam, id est, diuinam, ac Nestorius nihilominus memorat singularem, id est, humanam.* Sic contra Eutycheanos duæ à nobis afferende sunt, quia vnâ depromunt, consequens est, ut etiam contra Nestorium vnâ dicentem, non vnâ, sed duas potius ab exordio sui vnitas extitisse præcudubio prædicemus.

1
Eutycheus error.

2
Illi sensus quis.

Castro.
Mans Valquez
eiusdemque
probatio prima.
Gelasius.

2